Onsdagen kl ½ 3.

1862

2

Min dyraste wän!

Gud har ej lemnat dig, om än din själ ej får känna hans närvaro. War wiss derpå!

Sedan wår sista samwaro har jag haft nåd till bön för oss. Jag känner mig med dig, Angelica, på ett solidariskt sätt förbunden och blifwa dengenom dina lidanden mina. Ack, älskade syster, Bitteres Leiden har ock genom mig

blifvit dig gifvet; en smal stig hafva
wi i tiden. Men när man får en
undersåte en kånda af korset så=
som en undersåte på Guds kärlek,
huru när tvåler en ej då evighe=
ten! Wårt hem står oss åter. Wär
wiss derpå! Gud har en nådig af=
sigt med oss, han will i tiden det
skola luttra oss och föra oss när=
mare honom och i honom hvarandra
Med tacksamhet och undergifven=
het will jag mottaga det kors,
Gud vill pålägga mig med in=
nerlig glädje för den nåd Gud

ger mig att åter få bära en del
af din och derigenom lätta din
börda. Allt hvad vi här i
tro utsått, om än blott tårars
säd, skall en gång bära sin
frukt. Hvilken tröst, att veta,
att vi ej äro lemnade utan fa-
dersvård att våra öden ledas af
en stark och mägtig hand. Med
glad förtröstan ~~lemnar~~ anbefaller jag dig
och mig, dina och mina öden i
den denna eviga Kärlekens vård.
War _ej orolig_, beder din Wilhelm

Herr Emanuel Wilhelm Bergman
Stockholm.

2.

Upsala den 28 Januari 1849.

Älskade Broder!

Nyss kommen från kyrkan, will jag språka litet med dig. Wi skola ock, alla syskon tillsammans, bilda en kyrka, en lefwande kyrka och ett heligt samfund, och dertill nu i wår ungdom förberedas. Och där skall då Christus wara närwarande efter sitt herrliga löfte: "hwar twå eller tre äro tillsammans i mitt namn, där är jag midt ibland dem". Det målet skola wi ej förlora ur sigte, utan städse hos Gud i wår swaghet anhålla, det han måtte göra oss till sina barn, Jesu bröder och den heliga Andas tempel, göra oss wärdiga att blifwa medlemmar af de heligas samfund,

tycka, ringa böner, som då uppsändas, äro dock frön,hvaraf se

Älskade Broder!

Ordet och bönen äro de medel, wi skola bruka, de wapen, som wi aldrig få släppa ifrån oss; bruka wi dem, så skall wisserligen Gud hos oss uppwäcka dopets kraft, hwilken, såsom den kostliga perlan, ligger dold i hjertats åker. "Om wi bekänna wåra synder," säger Johannes, "så är Gud trofast och rättwis, att han förlåter oss synderna och renar oss af all orättfärdighet". Gud will så hjertligen gerna hafwa oss och wårt hjerta redan i ungdomen, för att göra det fast i nåden. Låtom oss då i denna sköna wårtiden af wårt lif komma Honom till möte, akta uppå Hans röst i hjertat och följa Hans dragande. O då skall en herrlig dager stråla öfwer wårt lif, då Christus är wår ledsagare, wårt lif, wårt allt. Barndomen, så lekande den än framskrider, är obeskrifligen wigtig, ty de, som wi tycka, ringa böner, som då uppsändas, äro dock frön, hwaraf sedan blifwa stora träd, som skugga oss i frams-

tida bedröfwelsers hetta. Har man tidigt lärt att uppföra sin byggnad på den enda och ewiga grunden, Jesus Christus, så står man ej så osäkert i denna farliga och onda werlden.

Din bok „Täglicher Wandel des Christen" är förträfflig; jag har ett exemplar af den här i Upsala. Du kan wäl ej ännu få ledigt läsa den för Tyska språkets skull, men annars skulle jag bedja dig särskildt läsa det stycket: „Aus den Briefen eines Vaters" &c som står på 70:de sidan. Lilla Gustaf går nu ock, som jag hört i skolan. Hjertligen gerna skulle jag hafwa skrifwit äfwen till honom, men får nu för de många brefwens skull, som redan äro skrifna, uppskjuta detta till en annan gång, och i stället bedja, att du låter honom läsa dessa rader.

Din Broder

Carl

Skrif någon af Eder emellanåt; det wore nyttigt för Er och roligt för mig. Det bör och behöfwer ej wara konstigt eller grannt.

blifwa stora träd, som skugga oss i framtiden-a bedröfwelsers h

Upsala den 28 Januari 1849.

Herr Emanuel Wilhelm Bergman
Stockholm.

Älskade Broder!

Nyss kommen från kyrkan, will jag språka litet med dig. Wi skola ock, alla syskon tillsammans, bilda en kyrka, en lefvande kyrka och ett heligt samfund, och dertill nu i wår ungdom förberedas. Och där skall då Christus wara närwarande efter sitt herrliga löfte:"hvar twå eller tre äro tillsammans i mitt namn, där är jag mitt ibland dem". Det målet skola wi ej förlora ur sigte, utan städse hos Gud i wår swaghet anhålla, det han måtte göra oss till sina barn, Jesu bröder och Den heliga Andes tempel, göra oss wärdiga att blifwa medlemmar af de heligas samfund,

Ordet och bönen äro de medel, wi skola bruka, de wapen, som wi aldrig få släppa ifrån oss; bruka wi dem, så skall wisserligen Gud hos oss uppwäcka dopets kraft skatt, hwilken, såsom den kosteliga perlan, ligger dold i hjertats åker. "Om wi bekänna våra synder" säger Johannes,"så är Gud trofast och rättwis, att han förlåter oss synderna och renar oss af all orättfärdighet." Gud will så hjertligen gerna hafwa oss och wårt hjerta redan i ungdomen, för att göra det fast i nåden. Låtom oss då i denna sköna wårtiden af wårt lif komma Honom till mötes, akta uppå Hans röst i hjertat och följa Hans dragande.O, då skall en herrlig dager stråla öfver wårt lif, då Christus är wår ledsagare, wårt lif, wårt allt. Barndomen, så lekande den än framskrider, är obeskrifligen wigtig, ty de, som wi tycka, ringa böner, som då uppsändas, äro dock frön,hvaraf sedan blifwa stora träd, som skugga oss i framtidens bedröfwelsers hetta. Har man tidigt lärt att uppföra sin byggnad på den enda och ewiga grunden, Jesus Christus, så står man ej så osäkert i denna farliga

och onda werlden.

Din bok, "Täglicher Wandel des Christen" är förträfflig; jag har ett exemplar af den här i Upsala. Du kan wäl ej ännu så ledigt läsa den för Tyska språkets skull, men annars skulle jag be dig särskildt läsa det stycket: "Aus den Briefen eines Vaters" etc som står på 70:de sidan. Lilla Gustaf går nu ock, som jag hört i skolan. Kjertligen gerna skulle jag hafwa skrifwit äfwen till honom, men får nu för dennax de många brefwens skull, som redan äro skrifna, uppskjuta detta till en annan gång, och i stället bedja, att du låter honom läsa dessa rader.

Din Broder
C a r l.

Skrif någon af Eder
emellanåt: det wore
nyttigt för Er och roligt för
mig. Det bör och behöfver ej vara konstigt eller grannt.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W. Bergman maj 1930.

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den .... 19 ......

/hos Agnes
Odén f.
adress: Herr E. W. Bergman. Stockholm. Bergman./

Björkfors den 10 Jan. 1853.

Min bästa broder Wilhelm !

Ditt kärkomna bref erhöll jag straxt efter hemkomsten från en liten resa, och vill straxt besvara det efter förmåga. Det syns att du har mycket bekymmer öfver ett kallsinnigt tillstånd; jag vill nu yppa, hvad jag, efter mitt sätt att förstå saken, tänker derom. Du räsonnerar så, att, "emedan du hwrken känner dig ha fallit ur nåden ej heller blifvit uprättad från synder, så befinner du dig i djefvulens bojor." Det är visst sannt allt detta, men när denna kunskap stannar i förnuftet, så begagnar fienden densamma till att nedtrycka själen, så att ingen utwäg eller uppmuntran synes för handen. Men huru var det med Frälsarens tolf lärjungar ? De förstodo icke ens hvad nådastånd ville säga, så länge de lekamligen voro med Frälsaren, innan den heliga Ande var utgjuten öfwer dem. De hade fått den förekommande nåden i Fadrens dragande, det hade varit alldeles onödigt för dem att ängsligt bekymra sig, huru de skulle blifva flyttade till en annan ställning, ja det hade stridt emot den barnsliga andan. Allt låter Gud ske i sinom tid för dem som förbida honom, alltsammans är förutsedt. Men Gud förbereder sina verk både i afseende på det timliga och andliga, så att man kan ej få något förr, än Han sjelf vill ge det; det är endast att åstunda tillwäxt i det, hvari man står. Det är ju så Petrus säger: I gören väl att I akten på det profetiska ordet, som skiner såsom ljuset i ett mörkt rum, till dess dagen inbryter och morgonstjernan uppgår i hjertat. Han uppmanar således tillintet annat, än att åstunda upplysning af ordet, till dess det väsentliga kommer.- Nu skall du, kära Wilhelm, framföra till Mamma en helsning från Magdalena /Läyses/ i Torneå, hon har haft en högtidlig helg, och ville säga mycket, ehuru det ej ville gå Svenska. Hon sade om oss, barnen, allesammans, att våra namn äro skrifna i lifsens bok med Fadrens finger.- Dermed skall du trösta dig, kära Wilhelm.- Men själen måste likwäl genomgå mycket, innan det blifver skrifvet med Guds Sons finger. Hon talade mycket om Fadren, Ordet och Anden, och sade att det icke behöfdes annat, än att bedja om den heliga Anda.- Dessutom lemnar visst Gud ledighet att sköta sina nödiga skolstudier, som bana väg i verlden för Guds tjenare.

Du ber mig underrätta om Paul. Derom är icke mycket att säga. Som du vet, hörer han på allt hvad som talas, och vill förstå det; så mycket vigtigare är det då att ~~icke~~ utsädet icke blir ondt. Utom sina lästimmar använder han dagen till skidlöpning, målning och läsning för sitt nöjes skull.

Farwäl för denna gång! Mera, om jag får mera att säga, någon annan gång. Skrifver du sjelf, så är det så mycket lättare att besvara. Gör det, kära Wilhelm, när lusten tillåter: Helsa Gustaf och Emil samt Henrika från din broder Carl.

P.S. Åstundar att bli fri från systematiska salighetsordningar,hvarmed förnuftet betungar en fattig,sökande själ,om du är besvärad deraf.Wi måste i all enfald som barn komma till Gud,för att af Honom i sinom tid få allt som är nödigt. Hans eget ord måste efterhand för hvar och en uppgöra salighetens ordnong i hjertat.-Hvad djefvulen angår, så tänker jag,att endast Herrans Ande kan upptäcka honom och utföra striden,men vi äro visade till ordet,att byggas derpå.Frälsarens egna ord,utan alla förklaringar,tycker jag vara det allrabästa,när man kan betrakta dem. -

5.

Björkfors den 10 Jan. 1857.

Min bästa broder Wilhelm!

Ditt kärkomna bref erhöll jag strax efter hemkomsten från en liten resa, och vill strax besvara det efter förmåga. Det syns att du har mycket bekymmer öfver ditt kallsinnigt tillstånd; jag vill nu yppa, hvad jag, efter mitt sätt att förstå saken, tänker derom. Du räsonnerar så, att „emedan du hvarken känner dig ha fallit ur nåden ej heller blifvit upprättad från synder, så befinner du dig ännu i djefvulens bojor." Det är visst sannt allt detta, men när denna kunskap stannar i förnuftet, så begagnar fienden densamma till att nedtrycka själen, så att ingen utväg eller uppmuntran synes för handen. Men huru var det med Frälsarens tolf lärjungar? De förstodo icke ens hvad nådastånd ville säga, så länge de lekamligen voro med Frälsaren, innan den heliga Ande var utgjuten öfver dem. De hade fått den förekommande nåden i Fädrens dragande, det hade varit alldeles onödigt för dem att ängsligt bekymra sig huru de skulle blifva flyttade till en annan ställning, ja det hade

Herr E. W. Bergman.
Stockholm.

stridt emot den barnsliga andan. Allt låter Gud ske i sinom tid för dem som förbida honom, alltsammans är förutsedt. Men Gud förberedar sina verk både i afseende på det timliga och andliga, så att man kan ej få något förr, än Han sjelf vill ge det; det är endast att åstunda tillväxt i det, hvari man står. Det är ju så, Petrus säger: I gören väl att I akten på det profetiska ordet, som skiner såsom ljuset i ett mörkt rum, till dess dagen inbryter och morgonstjernan uppgår i hjertat. Han uppmanar således till intet annat, än att åstunda upplysning af ordet, tils dess det väsendtliga kommer. – Nu skall du, kära Wilhelm, framföra till Mamma en helsning från Magdalena (Läyses) i Torneå, hon har haft en högtidlig helg, och ville säga mycket, ehuru det ej ville gå på Svenska. Hon sade om oss, barnen allesammans, att våra namn äro skrifna i lifsens bok med Fadrens finger. – Dermed skall du trösta dig, kära Wilhelm. – Men själen måste likväl genomgå mycket, innan det blifver skrifvet med Guds Sons finger. Hon talade mycket om Fadren, Ordet och Anden, och sade att det icke behöfdes annat, än att bedja om den heliga Andan. Dessutom lemnar visst Gud ledighet att sköta sina nödiga skolstudier, som bana väg i verlden för Guds tjenare.

Du ber mig underrätta om Paul. Derom är icke mycket att säga. Som du vet, hörer han på allt hvad som talas, och vill förstå det; så mycket vigtigare är det då att utsädet icke blir ondt. Utom sina lästimmar använder han dagen till skidlöpning, målning och läsning för sitt nöjes skull.

Farväl för denna gång! Mera, om jag får mera att säga någon annan gång. Skrifver du sjelf, så är det så mycket lättare att besvara. Gör det, kära Wilhelm, när tiden tillåter. Helsa Gustaf och Emil samt Hendrika

från din Broder Carl.

P.S. Åstunda att bli fri från systematiska salighetsordningar, hvarmed förnuftet betungar en fattig, sökande själ, om du är besvärad deraf. Vi måste i all enfald som barn komma till Gud, för att af Honom i sinom tid få allt som är nödigt. Hans eget ord måste efterhand för hvar och en uppgöra salighetens ordning i hjertat. – Hvad djefvulen angår, så tänker jag, att endast Herrans ande kan upptäcka Honom och utföra striden, men vi äro visade till Ordet, att byggas derpå. Frälsarens egna ord, utan alla förklaringar, tycker jag vara det allrabästa, när man kan betrakta dem.

Folkernd, den 18. Jan. 1853.

Min älskade Broder.

Tack för ditt brev, vilket ehuru kort dock gladde mig, dels derföre att du uppfyllde min begäran och dels derför att det var enkelt skrifvet utan de vanliga funderingarna och överläggningarna. Mycket har jag ej att säga, kanske det roar dig att höra huru vår dag tillbringas så der ungefär.

På morgonen omkring kl. 7 börja vi att läsa Engelska och läsa till ½9, derpå drickes kaffe, sedan sjunga vi vanligen några verser och sedan läser en något högt då de övriga arbeta. För övrigt är Marie mycket sysselsatt med Oscar, både med hans läsning och spelning: ii skymningen gå Marie och jag ut och gå, i dag foro vi ut på släde i stället till den vackra ön. På aftonen efter spisningen läses det och sjunges det något med folket. Stor stillhet är det, men det vet du nog att jag älskar. Det är blott min önskan att den måtte bliva mig till nytta, ty följer icke den inre stillheten med den yttre båtar den föga. - Det behöver jag ju ej säga, det vet du att Tante och Marie äro utmärkt snälla, att jag håller så särdeles af Maria. Man värderar alltid då man är borta om det med intresse mottages om man talar något om de sina och de fråga så ofta något om eder. - I dag har den konstnärlige Pastorn ritat af mig åt Maria och jag tror det vara ganska likt, kanske dock ej uttrycket rigtigt. Pastorn har varit mycket borta på husförhör så vår krets har varit så liten och enkel. På Marias rum ligger jag. Nog är det nu roligt för eder då I haven fått Robert hem. Axel blev glad att du kom i håg honom och helsade, han frågade om du fått hans sista lilla brev, vartill jag jakade. Det skulle säkert göra honom glädje om du skreve något till honom, då han nu är så alldeles ensam i Upsala: han behövde det verkligen och skulle säkert värdera det. - Nu ville jag bedja dig med det allra första taga en del af Tersteegens Leben heiliger Seelen, jag tror första, helst den i vilken Fransiscus står, icke den som Amella står uti, vilken jag tror vara tredje delen och även fråga om Gustaf utan saknad ville låna mig på ett par veckor sina fragmentariska granskningar af Dillner. Då skulle du som sagt var med det första lägga det i ett paquet och sedan upplämna det till Farbror Euren. Jag vore tacksam om du är så snäll och gör detta helt enkelt utan några omständighetre. Den gossen som skall taga detta med sig reser härifrån i morgon och kommer väl till Sthlm om söndag och bliver kanske der ett par dagar. Även kunde du vara snäll och lägga "Blickar till Tron" i samma paquet, Hanna har kanske reda på var den finns. Marie hälsar dig så innerligt och säger att du är så elak som ej skriver något till henne, fastän hon bett dig så mycket. Vi tycka båda att det vore så roligt om du vore här. Helsa nu hjertligt Carl, Gustaf, Emil och lille David. Glöm ej Wilhelm huru roligt det är för mig ju flera brev jag får då väskan kommer: förstå nu blott ej detta så, som om jag blott räknade mängden, hvart och ett för sig är mycket värderat§ Tante hälsar dig hjertligt.
Farväl älskade Broder

Din tillgivne Syster.

4.

Hernösand den 25 Sept. 1856.

Min käre broder Wilhelm!

Anteligen får jag skrifva några ord till dig, utan afsigt att få någonting utträttadt. Du har af mitt präst till August sett, att jag då var sinnad att lemna ajöo Pastoral-examen; oförmodadt ankom då Gustaf, medförande sändningen af böcker. Så väl han personligen, som Baaders werk gåfvo mig uppmuntran att fortsätta; det var nemligen thesis som jag allramest grufvade mig för. Pastoralen, såsom det nu är ställdt med examinatorer, kan icke vara svår, men den lättaste examen kan bli svår nog genom ens egna omständigheter. Äfven i det afseendet ansåg jag mig böra fortsätta, att jag fått tjenstledighets tillstyrkligen för Pastoralens afläggande; att bruka den till annat, skulle se ut något stötande. — Gustaf dröjde hos mig i 3 dagar och afreste med Hernösand directe till Stockholm. Det var ganska kärt att få vara tillsammans med honom denna gång; visserligen hade han vunnit under sin vistelse der uppe.

Under bättre stunder skulle jag visst hafva ämnen
att tala om, men man är i en besvärlig mellanhand.
Man skall låta, såsom om man ej läste, för att bibehålla
friden; slipper det in, så är man störd, misstroende
för känsla af frihet. Jag har i dessa dagar be-
gagnat Olshausens Commentar till Nya Testamentet;
den är verkligen mycket bra — men ingenting får
nå om en. Jag skall låta dig veta, när dispu-
tationen blifver gjord; alltför länge skulle jag ej
önska dröja dermed.

Bättre bref fordrar väl broderliga kär-
leken att skrifva, men för närvarande äro penna,
bläck och ögonen ~~icke~~ i ett otjenstvilligt tillstånd.
Helsa de våra från din tillgifne broder

Carl

adress: Herr Eman. Wilhelm Bergman, Neder - Kalix Björkfors.

Hernösand den 25 Sept. 1856.

Min käre broder Wilhelm !

Ändtligen får jag skrifva några ord till dig, utan afsigt att få någonting uträttadt. Du har af mitt sista till August sett, att jag då var sinnad att lemna åsido Pastoralexamen; oförmodadt ankom då Gustaf, medförande sändningen af böcker. Så väl han personligen, som Baaders werk gåfvo mig uppmuntran att fortsätta; det var nemligen theser, som jag allramest grufvade mig för. Pastoralen, såsom det nu är ställdt med examinatorer, kan icke vara svår, men den lättaste examen kan bli swår nog genom ens egna omständigheter. Äfven i det afseendet ansåg jag mig böra fortsätta, att jag fä fått tjenstledighet uttryckligen för Pastoralens afläggande; att bruka den till annat, skulle se ut något stötande. - Gustaf dröjde hos mig i t3 dagar och afreste med Hernösand directe till Stockholm. Det var ganska kärt att få vara tillsammans med honom denna gång; visserligen hade han vunnit under sin vistelse der uppe. Under bättre stunder skulle jag visst hafva ämnen att tala om, men man är i en beständig mellanhand. Man skall läsa, såsom om man ej läst, för att behålla friden; slipper det in, så är man störd, mistande sin känsla af frihet. Jag har i dessa dagar begagnat Olshausens Commentar till Nya Testamentet; den är verkligen mycket bra- men ingenting fårxå rå om en. Jag skall låta dig veta, när disputationen blifvit gjord; alltför länge skulle jag ej önska dröja dermed.

Bättre bref fordrar väl broderliga kärleken att skrifva, men för närvarande äro penna, bläck och ögonen[1/] i ett otjenstvilligt till - stånd. Helsa de våra din tillgifne broder

Carl

1/ märkbart /avskrivarens anm./

/hos Agnes Odén f. Bergman

Hernösand den 11 Sept. 1856.

Min käraälskelige Broder!

Som bihang till mitt föregående vill jag tillägga, att du till de andra böckerna skulle bifoga den Engelska öfversättningen af Eusebius samt Roberts granna Hebreiska bibel — ifall han nemligen utan ringaste afsaknad tillåter, ty Gesen. kan jag alltför väl få köpa ex: Jag är ännu alldeles i okunnighet om, huru eder ankomst lyckats, om lilla Astrid ännu befinnes s. v. [?] men hoppas nu snart få veta det. Deraf att Gustaf ännu icke

Herr Emanuel [illegible]

[illegible]

[illegible]

korts af, förmoder jag att han
afresa blifvit uppskjuten till en
sednare ångbåt. Jag har fått
mitt förordnande till Öfver-Torneå,
men tillika 3 månaders tjenst-
ledighet för Pastoral-examens
afläggande. Då se huru helsa
och krafter stå bi. Johannes vet
nog att han är helsad, fastän
utan särskild skrift. Underrätta
mig huru I hafven det;
det skall med deltagande emottagas.
Fastän orden blifva få, önskar
dock mitt hjertas begär att få vara
med om hvars och ens historia.

Helsa Annie och Robert. De sjuka
äro, såsom läget de mera om hjertat
än de friska. Gud göre oss alla till
sina sjuklingar, detta var en önskan
vid min prestvigning! Ja, sannfärdigt
sjuka måste vi blifva, ty "de helbregda
behöfva icke läkaren".

Din tillgifne broder Carl

Helsa August och Carolina och de andra,
äfvensom Peter och Christine!

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den .... 19 ......

med adress: Herr Emanuel Wilhelm Bergman, Neder - Kalix Björkfors.

Hernösand den 11 Sept. 1856

Min kärälskelige Broder !

Som bihang till mitt föregående vill jag tillägga, att du till de andra böckerna skulle bifoga den Engelska öfversättningen af Eusebius samt Roberts granna Hebreiska bibel - ifall han nemligen utan ringaste afsaknad tillåter, ty eljest kan jag alltför väl här köpa en: Jag är ännu alldeles i okunnighet om, huru eder ankomst lyckats, om lilla Astrid ännu lefver, m.m. men hoppas nu snart få weta det. Deraf att Gustaf ännu icke hörts af, förmodar jag att hans afresa blifvit uppskjuten till en sednare ångbåt. - Jag har fått mitt förordnande till ÖfverTorneå, men tillika 3 månaders tjenstledighet för Pastoral-examens afläggande. Få se huru helsa och krafter stå bi. Johannes vet nog att han är helsad, fastän utan särskild skrift. Underrätta mig huru I hafven det; det skall med deltagande emottagas. Fastän orden blifva få, önskar dock mitt hjertas begär att få vara med om hvars och ens historia. Helsa Annie och Robert. De sjuka äro, såsom låge de mera om hjertat än de friska. Gud göre oss alla till sina sjuklingar, - detta var en önskan vid min prestvigning ! Ja, sannfärdigt sjuka måste vi blifva, ty "de helbregda behöfva icke läkaren."

Din tillgifne broder Carl

Helsa August och Carolina, och de andra, äfvensom Peter och Crispin !

/hos Agnes Odén f. Bergman/

Neder Kalix och Björkfors d. 16 April 1857.

1857

26

Neder Kalix och Björkfors d. 16 April 1857.

Käraste Bröder!

Brefvexling har blefvit så försummad denna vinter, att det är nästan onaturligt att få litet meddela sig, helst jag vet att Ni med mycket deltagande hörer om våra omständigheter häruppe, så mycket mer som de, genom pösta vistelsen här, äro Er bekanta och Wilhelm, som känner min början i Öfvertorneå, kan icke annat än åstunda att veta något om förloppet. Mycket annorlunda blef slutet än början. Skada tog jag deraf, att jag följde min samvetsröst, hvilken varnade mig mest för att icke inlåta mig i vidlöftigt eller falskt andeligt tal med presten — jag kallar falskt andeligt, när man talar om trons herrligheter, der icke bättringens början finnes — men äfven med de väckta, ty ehuru det var mycket kärt och äfven uppbyggligt att vara med dem, så måste dock sådan samvaro ske med stor försigtighet, om icke samvetet skall såras. Deras väg är visst rätta, men med väckelsen följa ock misstag, hvilka skam icke är vorden att bestraffa med kraft, och hvad icke kan ske med den rätta kraften, och andans bevisning, — det mottages icke, utan förkastas

såsom vore det frukt af slätta förnuftet.
Wilhelm, som varit i Våjola, fick nog den
redan blifvit något bekant med detta för-
hållande. Till slut blef min väntelse mig odräg-
lig, och jag åstundade komma till hamnen för
att återfinna min förra väg, hvilken Gud gifvit
mig; ty man kan dock icke blifva uppbygd
på någon annan grund än sin egen, det vill
säga den grund, som Gud lägger i hvar och en genom
sitt ord. — Kanske hafven I hört att jag ensam
var på läsförhör at Sonkkola-trakten, nesom
räckte halfannan vecka, och gaf mig tillfälle
att blifva bekant med den mycket omtalade
Yrjöpilomkola-trakten. Visserligen var det svårt
att vara ensam, när jag ej var språket riktigt
mäktig. Dock gick det någorlunda bra för sig.
Jag har nu åter några månaders tjenstledighet
för Pastoralen, men fråga är, om den icke
får en längre utsträckning.

Robert har kommit sig bra i det an-
delige, så att han funnit en trosgrund, till
hvilken han åstundar att föra andra, och Jo-
hannes förlikes bra med honom. Jag tillbragte
påskhelgen på Näsby. Dock är det som sig
bättre skulle förstå Johannes, eller kanske,
som Johannes bättre skulle förstå mig, ehuru
jag är viss derom att Roberts tro är sann.

... och Björkfors d. 16 April 1857.

Jag tänker att, såsom barnen hafva många-
handa naturer, så finnas äfven mångahanda
vägar till Guds rike, fastän alla vägar i
grunden och i sjelfva verket, äro **en**. Huf-
vudsaken är att hvar och en finner sin, i
denna tid af villervarr, då det ropas: här
är det, der är det! och att alla verkliga hålla ihop.

Farväl! Waren helsade af eder tillgifne

Carl.

Antagen intet som jag säger, utan att pröfva
sjelf, hvad rätt må vara. En viktig punkt är,
att icke låta någon olikhet hindra andans en-
het, der någon början till anda finnes, utan ~~att~~
upptaga alla, som kunna upptagas. — Många
sköna stunder och oförgätliga bekantskaper
har jag fått återupta i Öfvertorneå.
Helsa Torén, om han träffas; jag har ämnat
skrifva till honom; men det har för denna
gång ej blifvit af

Neder Kalix och Björkfors d. 16 April 1857.

Käraste Bröder!

Brefvexling har blifvit så försummad denna vinter, att det är nästan onaturligt att få litet meddela sig, helst jag vet att Ni med mycket deltagande hörer om våra omständigheter häruppe, så mycket mer som de, genom sista vistelsen häruppe äro Er bekanta och Wilhelm, som känner min början i Öfver Torneå kan icke annat åstunda än att veta något om förloppet. Mycket annorlunda blef slutet än början. Skada tog jag deraf att jag ej följde min samvetsröst, hvilken varnade mig mest för att icke inlåta mig i verlsligt eller falskt andeligt tal med prosten - jag kallar falskt andeligt, när man talar om trons hemligheter, der icke bättringens början finnes - men äfven med de väckta, ty ehuru det var mycket kärt och uppbyggeligt att vara med dem, så måste dock sådan samvaro ske med stor försiktighet, om icke samvetet skulle såras. Deras väg är visst riktig, men med väckelsen följa ock misstag, hvilka han icke är vuxen att bestraffa med kraft, och hwad icke kan ske med den rätta kraften, och andans bevisning, - det mottages icke, utan förkastas såsom vore det sagdt af blotta förnuftet Wilhelm, som varit i Pajala, fick nog der redan blifva något bekant med detta förhållande. Till slut blef min vistelse mig odräglig, och jag åstundade komma till hamnen för att återfinna min förra väg, hvilken Gud gifvit mig, ty man kan dock icke blifva uppbyggd på någon annan grund än sin egen, det vill säga den grund, som Gud lägger i hvar och en genom sitt ord. Kanske hafven I hört att jag ensam var på läsförhör åt Soukkola trakten; resan räckte halfannan vecka, och gav mig tillfälle

1857 16/4

att blifva bekant med den myxket omtalade Korpilombola -trakten. Visserligen var det svårt att vara ensam, när jag ej var språket riktigt mäktig. Dock gick det någorlunda för sig. Jag har nu åter några månaders tjenstledighet för Pastoralen, men fråga är om den icke får en längre utsträckning.

Robert har kommit sig före i det andeliga, så att han funnit en trosgrund, till hvilken han äfven vill föra andra, och Johannes förlikes bra med honom. Jag tillbragte påskhelgen på Näsbyn. Dock är det som jag bättre skulle förstå Johannes, eller rättare, som Johannes bättre skulle förstå mig, ehuru jag är viss derom att Roberts tro är rätt. Jag tänker att såsom barnen hafva mångahanda naturer, så finns mångahanda vägar till Guds rike, fast alla vägar i grunden och i sjelfva verket, äro en. Hufvudsaken är att hvar och en finner sin, i denna tid af virrvarr, då det ropas: här är det, der är det! och att alla verkliga hålla ihop.

Farväl! Waren helsade af eder tillgifne

C arl.

Antagen intet som jag säger, utanmatt pröfva sjelf, hvad rätt må vara. En viktig punkt må vara, att inte låta någon olikhet söndra andans enhet, der någon början till anda finnes, utan att upptaga alla, som kunna upptagas. - Många sköna stunder och oförgäteliga bekantskaper har jag fått åtnjuta i Öfver Torneå. Helsa Torén, om han träffas; jag har ämnat skrifva till honom, men det har för denna gång ej blifvit af.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W.Bergman, jan. -30.

27/

Mon cher Mr Bergmann

La Police ná pas fait difficulté de me remettre votre Passeport, parce-qu'on ne l'avait pas encore remis au Château. Mais, l'inscription étant faite, il faudra d'un côté remettre votre Passeport à votre retour, et d'un autre, il má été demandé l'émolument, savoir, 3 francs que j'ai payés.

Puisque le temps est au beau, vous faites bien d'aller à Chamounix.

Le Mont-Blanc est ce matin fort net; je l'ai vu très beau, en partant de Gorgier.

Mes amitiés à Mr Pilet, et nos salutations à votre frère!

votre dévoué en Jésus

Neuchâtel 2 Août 1858

S. Thomas

7.

Stockholm, Waldemarsudden
d. 5 Aug. 1858.

Min kära Broder! Af det väl komna brefvet af d. 26 Juli har jag fått någon reda på den stora omgifning, hvari du lefver, men först, och framför allt, en hjertlig helsning från dig och broder Gustaf. Mina rader ställer jag till dig, såsom svar, ehuru det nu är alldeles likgiltigt, till hvilkendera af eder brefvet formaliter addresseradt, när I hafven tillfälle att utbyta ~~den~~ de bref som ankomma. Hvarmed skall jag fägna eder? Ett svagt lif framsläpar jag under bönens stundliga försammelse, ofta tänkande tillbaka på den lyckliga tiden då Ordet alltid utgjorde ett sällskap och ledsagarinna, hvars bekantskap så dyrt skulle köpt med många genomvakade nätter. Och hvad annat än förnummad bekännelse, är det väl, som kraft i vanmakt och nedslagen ~~...~~ Det är ingen misstag att ~~...~~ ingen hjelp, utan Gud är allsmäktig att ~~...~~ allt. Med

P. S. Emedan jag lärd vara ensam bref-skrifvare i dag, så får jag framböra till eder båda innerliga helsningar från Mamma och Henrika samt öfriga samtliga hemmavarande. Roberts helsotillstånd är svagt, omvexlande; något anfall har han icke haft, tvärtom under några veckor varit ovanligt rask, men nu i några dar temligen matt. Han ämnar i vinter bo i staden, i de tre rummen i tredje våningen. — Så se, hvad i vårt land för-bereddes; uppenbarligen tyder allt på en genomgripande förändring. Broder Vilhelm! Du ville ha råd för din vidare resa: det tillkommer egentl. Pappa att gifva det, men hvad landtbruk beträffar, så har du tillfälle att lära det i Sverige, om så skall vara. Utom annat, så vet du att en landtbruksskola håller på att in-rättas på Björksund. Gud styre till det bästa!

Eder egen Carl

11 October 1858.

1 [illegible] den 11 October 1858.

dessa ord uppvaktar jag mig sjelf och går till bönen. Man får aldrig rätt tro på sinnesstämningar, så att man på grund deraf fäller för ordet till omdöme om sig sjelf. Ved mina predikningar har jag visst fått röna Guds närvaro och bistånd. För närvarande är mina tankar vända på pastoral-examen, om möjligt, skulle jag vilja bereda, mig dertill på hösten genom [illegible] D'Aubigné's sista del, som du studerade i våras. Men dertill behöfves mod, som endast genom bön kan vinnas och uppehållas. — Du nämnde din villrådighet. Pappa bad mig skrifva, att du icke får komma (hem) (tag icke i sträng mening!) utan att kunna skansk; men, som man vet, är kunna ett mycket vidtomfattande och elastiskt begrepp. Det höres, som skulle Augusta ämna sig ut i höst, vi kunna dock naturligtvis ännu icke vara vissa derpå. Drottningen i Norden bereda de sig nu på Kronprinsens mottagande; han lär komma att ligga en natt i Bergmanska gården i Näsby. — Sandin är nu här, för från Lazarettet, och väntar Agne's i nästa vecka medfödda affärer för att återvända till sitt hem. En mycket godmodig, förnöjsam, from och känslig man. Han har allt intet lidande mer; hela lemmen är bort tagen, och allt sammans läkt.

För öfrigt intet att säga. Att vi hålla på med tryckande af Dillners samtliga Sånger, vet du visst redan, äfvensom att jag för några veckor sedan gjort ett besök hos honom. Hans lefnadssol lutar till nedgång men sprider ännu strålar af tro och kärlek — ja, i vissa afseenden mer än tillförene. Farväl! Din broder Carl.

Var helsad, käre Gustaf, med all kärlek, jag förmår!

C. B.

Stockholm den 11 October 1858.

Mycket älskade Bröder!

När man en längre tid underlåtit att skrifva,
wet man ej rätt, hvar man skall börja sitt samtal. Rätt mycket
har under den senaste tiden passerat, men jag vet icke, hvad andra
brefskrifvare redan hafva berättat och fruktar att komma med samma
saker. Vi äro nu samlade för wintern, August med famil. inqvarterad
på Valdemarsudden, Robert med sitt husfolk i de 3 rummen i tredje
våningen i staden, föräldrarna flytta i dagarna in i sin våning.
"Agne" har nyligen anländt från Cali, medförande som passagerare
Henrika Bäckström, som skall vara i tjenst hos Augusts, samt Johanna
från Björkfors, som har sin plats hos Alms, hvarest äfven Lorentz Le-
stadius är anställd, som bokhållare. Alltså hafva vi mycket af
Norrland hos oss. Att Prosten Laestadius warit i Stockholm
några veckor, att Fredrika Bäckström gått ur tiden, och att
Skolevan warit i Stockholm, häftig, men ej särdeles widt omkring
spridd, har Ni säkert hört. Men att Trottet ämnar lemna
Swerige, är Eder säkert obekant; han återkom hit i afsigt
att förblifva här ~~öfver~~ öfver vintern. Emot väntan [illegible]
han en utnämning till Pastor vid svenska kyrkan i <u>Haag</u>.
Denna utnämning kom nu i stället, helt oförmodadt, strax efter
<u>hans</u> hitkomst, och således beslöt han att ännu i höst
afflytta, lät sälja hela sitt bohag och höll sin afskeds-
predikan i Söndags åtta dagar sedan. Dagen derpå besökte
jag honom, hvarvid han meddelade mig underrättelse om sitt sam-
mantraffande med Eder, hvarom I redan förut underrättat oss. Hans
syn war då ännu frisk, och samtalade [illegible] och enkelt om sin förestående
flyttning. Kl. 1 skiljdes jag ifrån honom, på Måndagen. Middags-

morgonen var hon redan död, och Onsdagsmorgonen kl. 5
begrafven enligt lagen för cholera-likens hastiga jordande.
Jag svärfader Grottet samma dag djupt upprörd och gripen af
ett så oförutsedt slag. Dessa äro i korthet de underrättelser
jag har att gifva; angående min egen person, ämnar jag hafva
bestämdt men efter få begagna tillfället tar um-
gänge med bradens kapel. Man bör vid denna tid
så litet som möjligt förråda hvad man spar blifva
endast det, att man blifver en menniska i sann mening.
Verlden lockar alltid med skenet, men bakom döljer
sig blotta tomheten. Mer än någonsin kan jag nu närma
mig August och vi fästa oss vid hvarandra ömsesidigt.

Det var ändå för länge sedan jag hört af eder,
att edert nuvarande yttre tillstånd är mig föga bekant,
sänder emellertid en helsning å min och alles vägnar,
som komma i håg eder, som lemmar af samma kropp.
Vi äro icke skiljde till det inre, utan skola tvärtom
komma hvarandra närmare genom ömsesidig skilsmessa:
Det skiljer, som sker i otid, och det förenar, som sker
i rättan tid, det må vara lif eller död närvaro eller
frånvaro.

Dittners Sagor äro fortfarande under tryckning,
och skola framdeles komma att skänka oss många kära
stunder; de blifva af ett särdeles vackert yttre.
Några färdigtryckta ark hade vi uttagit från tryckeriet
och begagnat vid bröllopet. Ehuru mycken verld vid
detta tillfälle var samlad, var dock icke verldslig anda

rådande, tvärtom en behaglig, bildad och fri ton i afseende på bättre ämnen. Resten öfvade kl. 3 med ritsel i fält på landet, derefter intogs middag i Ostbahns stora salong, hvarefter vi åter tillbragte några stunder i vår byggning, och återfärden [illegible] kl. 8. —

Eder helsade från Eder broder
Carl

P. S. Jag har så länge tänkt skrifva, och önskat det så innerligt, att Ni måste här tro godt med detta bref såsom ett uttryck af min önskan och derned mottaga allas vår helsning. Lefven väl, och Gud vare med oss!

P. S. Jag har bekommit Edert bref af den 18—20 i förra månaden och skall skrifva så snart jag får ytterligare bref från Eder ni hafva nu så mycket att läsa från Brodren så att mina meddelanden kunna sparas

Eder Pappa
J. Bergman [illegible]

Neuchatel d. 6 April 1859.

Bästa Wilhelm!

Tant Emma har oupphörligt hoppats finna ett ögonblick för att kunna besvara ditt så hjertliga och välkomna bref, men det ena arbetet efter det andra anländer, så att hon ser sig vara nödsakad att försaka det stora nöjet att egenhändigt sända dig några rader. Hon och vi alla voro så glada att emottaga ditt bref och att få höra på samma gång något från den kära Waldemarsudden och dess så kära innevånare; men det var ledsamt att August ändrat sin plan, ty vi gladde oss redan åt hoppet att få träffa honom och Emil. — Af ditt bref [illegible] att

framgång i Chaux-de-Fonds och Locle. — Gurli och Honorine hafva bedt oss att på det hjertligaste helsa dig, då vi skrefvo till dig. Honorines förstånd utvecklas på ett märkvärdigt sätt, ack, måtte Herrans verk och Hans ord rotfästa sig i deras hjertan, på det de måtte blifva starka i frestelsens stund. —

Den kära Grekiskan har jag nu fått lof att på någon tid öfvergifva, men då nu de långa dagarne komma så hoppas jag kunna återtaga den. Jag var så glad häromdagen då jag läste i en bok ordet: episkopein och förstod hvad det betydde. Jag ber dig ursäkta att jag ~~[illegible]~~ icke nyttjar den grekiska stylen, men du vet att detta språks bokstäfver alltid varit mycket svåra att plugga in i mitt minne.

Vi hoppas att detta bref skall ännu [illegible] och snart du nu kommer till England, så [illegible] dig att icke glömma bort oss med några rader. — [illegible]

Ni nu snart tänken lemna Paris
och styra kosan åt Norden; jag
tänker att Gustaf kommer att att
sakna sina så intressanta studier i
medicinen, men det dröjer väl ej länge
heller förrän han återtager dem.
Hvilket stort och rikt fält har ej en
läkare, hvilken lätthet har han ej
att kunna närma sig en medmen-
niskas själ och meddela henne
huru kärleksrik, huru barmhertig
och huru nådig Jesus är, samt
med Herrans bistånd ingifva henne
längtan och begär att blifva Jesu
lärjunge, då han sjelf är så
lycklig att ~~ega~~ höra Jesus till.
Sedan vi sist skrefvo till dig hafva
många gamla dödsfall ägt rum,
bland andra en Svenska, Grefvinnan
Dardel, om hvilken vi hafva troligtvis

talat någon gång med dig. Adolf
Pourtalès d'Areuse, om du påminner
dig honom, har äfven förlorat sin yngste
son James, som var dvärg; en stor sorg
för hela familjen, men både föräldrar
och syskon hafva känt att Herren
var dem nära och gaf dem kraft
att bära denna stora pröfning med
tålamod och undergifvenhet för Herrans
vilja. — Mr. Thomas har nu återfått
sina krafter, han var mycket nöjd
att få bref från dig. ~~men~~ M:lle Catherine
har hela vintern varit mycket sjuk, men är nu
äfven bättre till stor glädje för den
kära familjen Thomas. M:lle Gola-
chaux har varit i Neuchâtel under
en veckas tid; M:me Thomas och hon
voro under denna tid hos oss en
eftermiddag på kafé; hon gaf oss
glädjande underrättelser om Jesu verk

beskrifning på din resa, du vet att det mycket roar oss att
höra talas derom. T. Emma beder dig att på det hjertligaste
helsa ~~dig~~ Gustaf samt till alla i hemmet, då du skrifver.

Minna och jag bedja dig äfven att framföra våra van-
liga helsningar till Gustaf och vi önska eder alla en lycklig
resa. T. Emma et Minna te saluent bien affectueusement par ton amie
Caroline

10./

Stockholm den 12 Juli 1859.

Kära Broder! Ditt bref till Mamma af den 7 dennes underrättade oss om din nuvarande adress samt om din önskan att ännu der emottaga några rader hemifrån. För att gå denna önskan till mötes och med detsamma få njuta det lilla nöjet att skrifva till dig, tager jag till pennan, emedan någon annan än mig, icke denna gång torde sättas i rörelse. – Wi ha nu börjat wänta eder hem, men förmodade, att du skulle komma före Gustaf; af ditt bref ser det deremot ut, som du skulle invänta Gustaf, och det synes mig nästan bäst, att I kunden göra hemresan tillsammans. De korta, men goda underrättelser, du gaf oss ifrån Elberfeld och Barmen, intresserade oss mycket; att Holdschmidt till sin yttre bekännelse skulle vara ultra-lutheran, kunde man nästan förstå ändå. Men vi få nu snart tillfälle att språka muntligt, hvarvid I bören ega så mycket bättre tillgångar, som I icke uttömt dem på förhand genom vidlyftiga, skriftliga meddelanden.

Pappa är jemte Paul uppe i Norrbotten, men torde redan om en wecka vara hit återkommen; hans mening war ike att der dröja länge. Under den korta tiden af hans frånwaro har emellertid ike mindre än ett helt thronskifte egt rum, såsom I säkert af utländska tidningar inhemtat. Under dessa dagar hafva de vanl. trohetsederna pågatt. För öfrigt allt fredligt och sig likt. — Alm och Henrika hafva gjort en tour till Dalarne, för att besöka Eurens, Wetterdals, Mobergs, och sedan Duinens i Wåla, och äro ännu ej återkomna. —

Ur det inre lifvet ingenting att förmäla; umgängesvänner har jag lika litet egt denna sommar, som eljest, när de flickor af Henrikas bekantskaper undantagas, som af gammalt besöka vårt hus, och äfven en viss Mag. Alopæus från Finland, boende på Djurgårdsbrunn och här uppehållande sig för att taga kännedom om Institutet för Döfstumma och Blinda. — Att Mag. Fineman nu är boende i de förr af Robert bebodda rummen 3 tr. upp i Huset № 8, är från annat håll eder bekant. Det war märkwärdigt, att en sådan gäst skulle inflytta under det taket. Sistl. Lördag hade han en liten bjudning af några bekanta, hvarwid sjömissionären Moritz höll bibelbetraktelse, uppbyggligt och angenämt.

Mamma helsar mycket, men har för öfrigt intet att säga. Och nu, farwäl! kära Broder, såsom vi hoppas, tills det kära återseendet.

Din Carl.

Säga att du har Gustaf med dig!

Robert helsar. —

Pappa återkommer ej före slutet af månaden.

Stockholm den 12 Juli 1859.

Käre Broder! Ditt bref till Mamma af den 7 dennes underrättade oss om din nuvarande adress samt om din önskan att ännu der emottaga några rader hemifrån. För att gå denna önskan till mötes och med detsamma få njuta det lilla nöjet att skrifva till dig, tager jag till pennan, emedan någon annan än min icke denna gång torde sättas i rörelse. - Wi ha nu börjat wänta eder hem, men förmodade, att du skulle komma före Gustaf; af ditt bref ser det deremot ut, som du skulle invänta Gustaf, och det synes mig nästan bäst, att I kunden gära hemresan tillsammans. De korta, men goda underrättelser, du gaf oss från Elberfeldt och Barmen, interesserade oss mycket; att Howschmidt till sin yttre bekännelse skulle wara ultra-lutheran, kunde man nästan förstå ändå. Men vi få nu snart tillfälle att språka mundtligt, hvarvid I bören äga så mYcket bättre tillgångar, som I icke uttömt dem på förhand genom vidlyftiga, skriftliga meddelanden. Pappa är jämte Paul uppe i Norrbotten, men torde redan om en wecka vara hit återkommen; hans mening war icke att der dröja länge. Under den korta tiden af hans frånvaro har emellertid icke mindre än ett helt thronskifte egt rum, såsom I säkert af utländska tidningar inhämtat. Under dessa dagar hafva de vanliga trohetsederna pågått. För öfrigt allt fredligt och sig likt. - Alm och Henrika hafva gjort en tour till Dalarne, för att besöka Euréns, Wetterdals, Mobergs, och sedan Dillners i Wåla, och äro ännu ej återkomna. -

Ur det inre lifvet ingenting att förmäla; umgängesvänner har jag lika litet egt denna sommar, som eljest, när de flickor af Henrikas bekantskaper undantagas, som af gammalt besöka vårt hus, och äfven en viss Mag. Alopaeus från Finland, boende på

1859 12/7

Djurgårdsbrunn och här uppehålland sig för att taga kännedom om Institutet för Döfstumma och Blinda. - Att Mag. Fineman nu är boende i de förr af Robert bebodda rummen 3 tr. upp i Huset N:o 8, är från annat håll eder bekant. Det war märkwärdigt, att en sådan gäst skulle inflytta under det taket. Sistl. Lördag hade han en liten bjudning af några bekanta, hvarwid Judemissio-Moritz höll bibelbetraktelse, uppbyggligt och angenämt.

Mamma helsar mycket, men har för öfrigt intet att säga. Och nu, farwäl! käre Broder, såsom vi hoppas, tills det kära återseendet.

Din
C a r l.

Laga att du har Gustaf med dig!

Robert helsar. -

Pappa återkommer ej före slutet af månaden.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W.Bergman, febr. 1930.

9.

Stockholm, Skeppsbron, den 22 Oct. 1839.

Käraste Bröder!

Äfven är nu, som snart inkomne till staden, och jag der skrifver dessa rader uppe i fjerde waningen af vår boställe. Icke utan saknad lemnades landet, der det på slutet var mycket godt för mig; jag bättre än på flera år, emedan gammal och stelhet borja återupphöra; hvad i staden har jag genom eget förhållande alldeles icke tillegnat mig. Sistlidne Söndag hade jag, på Bülows anmodan, predikan i Brödraförsamlingens kyrka allenast, hans nyligen anlände eftertradare, Hochsteiner, har svårt att reda sig med språket, och jag måste derföre lofva detta tills vidare, hvilket lände mig till ganska stor uppmuntran. Men, ack! hura man kan förspilla det goda och falla, på få dagar, dess har jag nu åter en sorglig erfarenhet. —

Uppsrovet i "Sevennerna" af Hoffmann interesserade mig mycket, men ännu mera den lilla skrifter boken om "Camisarderna" eller "Sevennoterna", som jag tror Wilhelm fick förr vid sin skolas slut i Stockholm. Der förekomma de mest hälsamma och öfverraskande ting. — Bokhyllan, hvarom var fråga vid Wilhelms närvaro, har nu riktigt fått sin plats i kabinettet oaktadt den motsägelse, förslaget hvarom mötte, när det först framställdes. När jag hvarom åtgen

Stockholm, Skeppsholmen, den 22 Oct. 1859.

var sysselsatt med bokernas ordnande, låg händelsewis ett exemplar af "Capadose" framme på spegelbordet, och Doctor Leventin kom derwid in för att se på Paul som ligger i kabinettet. Hans ögon föllo på boken, han blef intresserad af titeln, frågade om "Capadose vore en jude", och sade sig skola wara mycket road att genomläsa den lilla biografien. Jag lofwade att öfwersända den jemte Holdschmidts Capadosteckning, hvilket han med synnerlig vänlighet syntes emottaga. Såsom I redan torden hafva hört, är nu Paul på bättringen. – Ingen vinter har wi haft så trefligt i afseende på bostad, som nu. Robert har särdeles [illegible], [illegible] många och [illegible] en del [illegible], äfwen undertecknad bättre [illegible] särdeles derföre, att jag [illegible] skrifbordet från landet. [illegible] skall [illegible] när I kommen hit. – Fabror Dittner har riktigt fått emottaga musikalierna, men har [illegible] tillskrifwa mig derom, sjelf ligger han sjuk. – Helsa Ulf och Ludvig, och betala för min räkning åt Ulf 24 sk. eller 50 öre, som han [illegible] ut för en liten Biblisk Historia. Farwäl

Stockholm den 6 Nov. 59

Snälla broder Wilhelm!

Hjertlig tack för senast, detta borde
wäl hafwa kommit för långe sedan,
men bättre sent än aldrig; Oaktadt
resan hade ledsamma följder, så har
den dock qwarlemnat ett behagligt in-
tryck på mig, emedan jag tycker eder
wara mycket kärare, sedan jag såg
eder innerliga wälwilja, och sedan
jag läst ditt bref till pappa.
Mamma har haft riktig lust att
fara till Upsala och flera gånger
bestämt sig, för att fara, men dels
tyckte hon att det war så slaskigt
för Hilda, som skulle resa staden
och ej så roligt, som om wåren, och dels
hade mamma mycket att göra du för-
står wäl. Jag [illegible] gjort det hwad

Studeranden
af Sörlands Nation
Herr Wilhelm Bergman
Upsala
Adress: S:t Persgatan №6.

jag kunnat, för att få dem att resa.
Nu är det en månad, sedan jag sist
war i skolan, men i morgon skall
jag börja. Af hela denna tid. har
jag legat 2 weckor och warit på
Udden 1½ wecka med mamma och
Hilda. De hafwa under denna tid
blott arbetat, med tillhjelp af Betty
syster och Carolina Westerdal, först
hafwa de stickat 14 täcken och så
slagtat en ko och ett får, samt
haft en stor twätt. Under det
jag låg besökte doktor Lewertin
mig en à twå gånger dagligen.
Robert är mycket klen, han war i för-
går till doktor Hyman, och han sade
att det kan wara en möjlighet, att
han kommer att lefwa, men han
twiflade. Robert måste nu riktigt
sköta sig, han får ej gå ut på
hela wintren, ej dricka caffe etc.
etc. Annie är mycket ledsen jemte Sigrid.
En gång hade Annie gått ur rummet
och lemnat lilla [illegible]id ensammen,
då hade hon [illegible]t på knä för-
stot och sagt: Goda Gud laga att
Pappa blifwer frisk igen. Robert
har så treffligt man kan hafwa
Wet du broder Wilhelm att edert
lifliga deltagande med mig under
sjukomen rörde mig riktigt.
Farwäl nu för denna gång!
Förlåt allt slarf och glöm ej bort
mig med några rader, beder
din tillgifne broder Paul Dawid

P.S. Nu är mycket ruskigt wäder
Helsa mycket till broder Gustaf.

Stockholm den 15 Nov. 1859.

Kära Wilhelm!

Af det närslutna brefvet ser du, hvad på Rosenwik sig tilldragit. Jag råkade just att komma ut till den stund barnet föddes. Mamma war redan bittida på morgonen efterskickad, ehuru det då alldeles icke förmodades, att stunden så snart skulle wara inne. En ann tilldragelse har äfven i dag fägnat Pappa, nemligen skeppet Ha paradnas lyckliga ankomst till skärgården; i natt rasa en häftig storm och så mycket kärkomnare war unde rättelsen, att fartyget redan dessförinnan befunnit sig in skärs. Carl Lundberg, som för sitt bröst skall gjort en re till Medelhafvet, befinner sig äfven om bord å fartyg – Du synes hafva ett digert bref ifrån din bekantsk i Barmen; det skall intressera äfven oss att få hö något om dess innehåll. Men så stor är icke we girigheten, att icke lugnt din hemkomst afbidas för dess tillfredsställande. Enligt hvad vi af Pappa för nummit, torde det icke dröja så länge, åtminst icke med din ankomst; i alla händelser är redan tiden icke lång till jul, då vi hoppas att se eder samt – Just medan jag nedskrifver detta, tillkännagifver salu ifrån Skeppsholmen födelsen af en son åt Prins Osk alltså måste glädjen war stor inom den kongl. familjen.

Stockholm den 15 Okt 1887.

I äfven sjelfve fåordiges i edra skrifvelser och hafven derföre öfverseende med min närvarande torftighet. Utrymme skall icke tryta, när helst I kommen; vi äro nu tämligen ordningsfullt etablerade. Lefven wäl, mottagen allas wåra helsningar och frambären sådana till wåra vänner i Upsala.

Eder tillgifne

Carl

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den .... 19 ......

Stockholm den 15 Nov. 1859.

Käre Vilhelm !

Af det närslutna brefvet ser du, hvad på Rosenvik sig tilldragit. Jag råkade just att komma ut till den stund barnet föddes. Mamma war redan bittida på morgonene efterskickad, ehuru det då alldeles icke förmodades, att stunden då snart skulle wara inne. En annan tilldragelse har äfven idag fägnat Pappa, nemligen skeppet Haparandas lyckliga ankomst till skärgården; i natt rasade en häftig storm och så mycket kärkomnare war underrättelsen, att fartyget redan dessförinnan befunnit sig inom skärs. Carl Lundbrg, som för sitt bröd skull gjort en resa till Medelhafvet, befinner sig äfven om bord å fartyget. - Du synes hafva ett digert bref från din bekantskap i Barmen; det skall intressera äfven oss att få höra något om dess innehåll. Men så stor är icke wetgirigheten, att icke lugnt din hemkomst afbidas för dess tillfredställande. Enligt hvad vi af Pappa förnummit, torde det icke dröja så länge, åtminstone icke med <u>din</u> ankomst; i alla händelser är redan tiden icke lång till jul, då vi hoppas att se eder samtligen. - Just medan jag nedskrifver detta, tillkännagifver salut ifrån Skeppsholmen födelsen af en son åt Prins Oskar; alltså måste glädjen war/a/ stor inom den kongl. familjen.

I ären sjelfve fåordige i edra skrifvelser och hafven derföre öfverseende med min närwarande torftighet. Utrymme skall icke tryta, när helst I kommen; vi äro nu tämligen ordningsfullt etablerade. Lefven wäl , mottagen allas wåra helsningar och frambären sådana till våra vänner i Upsala.

Eder tillgifne

Carl.

/till Hm. V. Bergman /Och hans bror Gustaf/ i Upsala/

/hos Agnes Odén, f. Bergman/

Stockholm den 15 Nov. 1859.

Käre Vilhelm !

Af det närslutna brefvet ser du, hvad på Rosenvik sig tilldragit. Jag råkade just att komma ut till den stund barnet föddes. Mamma war redan bittida på morgonen efterskickad, ehuru det då alldeles icke förmodades, att stunden då snart skulle wara inne. En annan tilldragelse har äfven idag fägnat Pappa, nemligen skeppet Haparandas lyckliga ankomst till skärgården; i natt rasade en häftig storm och så mycket kärkomnare war underrättelsen, att fartyget redan dessförinnan befunnit sig inom skärs. Carl Lundbrg, som för sitt bröd skull gjort en resa till Medelhafvet, befinner sig äfven om bord å fartyget. - Du synes hafva ett digert bref från din bekantskap i Barmen; det skall intressera äfven oss att få höra något om dess innehåll. Men så stor är icke wetgirigheten, att icke lugnt din hemkomst afbidas för dess tillfredställande. Enligt hvad vi af Pappa förnummit, torde det icke dröja så länge, åtminstone icke med din ankomst; i alla händelser är redan tiden icke lång till jul, då vi hoppas att se eder samtligen. - Just medan jag nedskrifver detta, tillkännagifver salut ifrån Skeppsholmen födelsen af en son åt Prins Oskar; alltså måste glädjen war/a/ stor inom den kongl. familjen.

I ären sjelfve fåordige i edra skrifvelser och hafven derföre öfverseende med min närwarande torftighet. Utrymme skall icke tryta, när helst I kommen; vi äro nu tämligen ordningsfullt etablerade. Lefven wäl, mottagen allas wåra helsningar och frambären sådana till våra vänner i Upsala.

Eder tillgifne

Carl.

/till Em. V. Bergman /Och hans bror Gustaf/ i Upsala/

/hos Agnes Odén, f. Bergman/

1860 10/1

Käraste Wilhelm

Det har varit meningen att skrifva till dig i förrgår, ty Rosalie kom med brefvet och bad så mycket att jag skulle icke dröja att skicka det och bedja dig på samma gång att du skrifver till Mademoiselle Modine. Ingenting särdeles har skett sedan du for. Henrika ~~med~~ sin familj fora i dag och Mamma kommer visst att sakna dem mycket. Robert är alltid instängd, det är långt ifrån att vara roligt för mig att se honom sådant ty jag får icke alls vara med honom och hittills

har det varit min största glädje
att vara i hans sällskap. Men
allting är nyttigt, som kan lösa
menniskan från det jordiska, för
min del kan jag erkänna att jag
har älskat honom mycket för mycket.
Jag kunde skrifva mycket mera
till dig om jag hade börjat på
~~svenska~~ Engelska men nu är det
svårt att blanda språkena, derföre
vill jag säga adieu för denna gång
Helsa Gustaf så hjertligt ~~and~~
och tro alltid på din uppriktiga
Syster Annie.

Tisdag den 10de Januari 1860

1860 3/4

12

Mycket älskade Bröder!

Omedelbarligen efter inhändigandet af dina rader af gårdagen, satte jag mig ned för att besvara dem. Dina tankar och känslor delar jag fullkomligt; du kan lätt förstå, att samma behof af beröring med menniskor som hos dig gör sig kännbart, varit drifffjädern för mig mer än en gång vid val af vistelse och sysselsättning. Hwad annat war min irrfärd till Norrland, — den sednare vistelsen der, icke den förra, ty denna var i sin ordning — än ett sökande efter ett arbetsfält för användandet af mitt pund? Försöket kostade mig förlusten af kungsvägen för flera år. Jag förmådde icke eröfra terrainent på en plats, dit jag

ha nämnt härom alls för dig, om icke du i ditt bref wisat dig villig att nedstiga ända till allmogens barn på Björkfors och underwisa dem. Det kunde kanske till en början skänka dig en hugnande verksamhet att deltaga i undervisningen i Nya Elem. Skolan, der det, som mig synes, för närvarande finnas många innerligt älskliga gossar, äldre och yngre. Onekligen har den nya lokalen och dess förändringar i undervisningen, som genom densamma förr anledts, betydligt förbättrat skolan. Äfven lärarne emellan herrskar i allmänhet en ganska god sämja. Men nu nog härom.

Bland nyheter från vår bygd i Norden har säkert den kommit till er kännedom, att Mor ten Maja slutat sin vandring på jorden. Kosten Antmer i Haparanda har ock aflidit, 87 år gammal, och äfven andra af ortens mest ålderstigna. — Mamma börjar nu rusta i ordning på landet; Robert är temligen rask, ehuru han ej går ut. Farväl! Var helsad sjelf och Greta f från din Carl.

Stockholm den 3 April 1860.

förflyttat mig sjelf och måste som
flykting återsöka hemmet. Det hade
warit Guds vilja och mening med mig,
att jag redan långt för detta tagit
mig plats vid Elementarskolan. Men då
så icke skedde, har Han dock genom
en underbar styrelse försatt mig dit sedermera.
Nu har jag intet widare att göra,
än inse mina misstag, begråta dem
och allt, som af egenheten härrörer,
och hoppfullt afvakta Guds Andas
nådewerkningar. – Men hwad har detta
allt att göra med den fråga, du
framställt till mig af förtroende? Min
mening har warit, att begagna det
ofvansagda som motwering för den min
åsigt, att du icke bör godkänna en
sådan plan, som den du framkastat
för din närmaste framtid, förrän

förhållanderna ändrat sig och Gud
gifvit någon bestämd fingerwisning åt
det hållet. Tills widare torde du
böra förblifva i Stockholm. En
tanke faller mig in, som jag helt
och hållet lemnar åt sitt wärde, men
likwäl nedskrifver. Som du wet, ha
Sebardt och Wäsell tjenstgjort som repetitörer
eller extra lärare (i sjelfwa verket
är ingen skillnad på dessa platser, annat
än lönen, hwilken för repetitörerna warit
100 Rd B:ko i termin eller 300 Rd B:ko
om året). Sebardt afgår tillnästa
höst, för att fortsätta sina studier;
han har samtalat med mig derom
och nämnt, att det torde blifwa
swårt nog att finna lämplig efter-
trädare. Platsen tillsättes enskildt af
Rektor utan ansökan. Jag skulle icke

1860 3/4

Mycket älskade Broder!

Omedelbarligen efter inhändigandet af dina rader af gårdagen sätter jag mig ned för att beswara dem. Dina tankar och känslor delar jag fullkomligt; du kan lätt förstå, att samma behof af beröring med menniskor, som hos dig gör sig känbart, varit driffjäder för mig mer än en gång vid val af vistelse och sysselsättning. Hwad annat war min irrfärd till Norrland - den senare vistelsen der, icke den förra, ty denna var i sin ordning - än ett sökande efter ett arbetsfält för användandet af mitt pund? Försöket kostade mig förlusten af kungsvägen för flera år. Jag förmådde icke eröfra terrainen på en plats, dit jag förflyttat mig sjelf och måste som flykting återsöka hemmet. Det hade warit Guds vilja och mening med mig, att jag redan, långt för detta, sökt mig plats vid Elementarskolan. Men då så icke skedde, har han dock genom en underbar styrelse försatt mig dit sedermera. Nu har jag intet widare att göra, än inse mina misstag, begråta dem och allt, som af egenheten härrörer, och hoppfullt afvakta Guds Andes nådeverkningar. - Men hvad har detta allt att göra med den fråga, du framställt till mig af förtroende? Min mening har warit, att begagna det ofvan sagda som motivering för den min åsigt, att du icke bör godkänna en sådan plan, som den du framkastat för din närmaste framtid, förrän förhållandena ändrat sig och Gud gifvit någon bestämd fingerwisning åt det hållet. Tills widare torde du böra förblifva i Stockholm. En tanke faller mig in, som jag helt och hållet lemnar åt sitt wärde, men likväl nedskrifver. Som du vet, ha Sebardt och Wäsell tjenstgjort som repetitörer

1860 3/4

eller extra lärare (i sjelfva verket är ingen skillnad på desse platser, annat än lönen, hvilken för repetitörerna varit 100 R B:ko i termin eller 300 R B:ko om året). Sebardt afgår till nästa höst, för att fortsätta sina studier, han har samtalat med mig derom och nämnt, att det torde blifva swårt nog att finna lämplig efterträdare. Platsen tillsättes enskildt af Rektor utan ansökan. Jag skulle icke ha nämnt härom alls för dig, om icke du i ditt bref wisat dig willig att nedstiga ända till allmogens barn på Björkfors och underwisa dem. Det kunde kanske till ~~xxxxxx~~ en början skänka dig en hugnande verksamhet att deltaga i undervisningen i Nya Elem.skolan, der det, som mig synes, för närwarande finnas många innerligt älskliga gossar, äldre och yngre. Onekeligen har den nya lokalen och de förändringar i underwisningen, som genom densamma föranletts, betydligt förbättrat skolan. Äfven lärarne emellan herrskar i allmänhet en ganska god sämja. Men nu nog härom.

Bland nyheter från vår byggd i Norden har säkert den kommit till er kännedom, att Moster Maja slutat sin vandring på jorden.Prosten Antman i Haparanda har och aflidit, 87 år gammal, och äfven andra af ortens mest ålderstigna.

Mamma börjar nu rusta i ordning på landet; Robert är tämligen rask, ehuru han ej går ut.

Farwäl! Var helsad sjelf och Gustaf från din

C a r l.

Stockholm den 3 April 1860.

1860 3/10

Käraste Broder!

Många, många gånger har jag velat skrifva till dig, men trängande göromål och mångfaldig omtanka hafva hindrat mig. Det har varit mig ett behof att skrifva, ty många händelser ha timat på kort tid hos oss, och sådana, som man känner sig både pligtig och behöfvande att meddela de närmaste. Mamma har nu omsider tecknat några rader, och innan jag fullgör uppdraget att försegla hennes bref, skyndar jag att närsluta några rader.

Wi ha nu fått taga farwäl af broder Robert; i dag med telegrafen kom underrättelsen att han dog i går kl.3 lugnt, tranqillement. Till Guds barmhertighet hoppas jag, att han slutat väl; Pappa säger sig några dygn förut ha sett honom i drömmen och hans utseende hade då uttryckt en innerlig tillfredsställelse. Emellertid kännes sorgen dock för broders- såsom för föräldrahjertat; allt är en påskyndelse att icke förblifva vid jorden.

Will du vara god och inköpa en swensk Psalmbok med grof stil jemte Evangeliibok, debitera mig för den och tillhandahålla densamma åt det bud från Farbror Dillner, som anmäler sig till tidningarnas afhämtande.

Dock - detta behöfves ej;jag skall sjelf köpa och skicka med Abel Dillner, som gifter sig i nästa vecka och derpå reser till Wåla.

Mera och sorgfälligare för nästa gång! För i dag lef väl

Din egen broder
C a r l.

3 Oct. 1860.

Herr Candidaten af Norrlands nation
Wilhelm Bergman
Upsala

Älskade Wilhelm!

Blott en helt kort stund har jag på mig för dessa rader till dig.
Du har måhända redan fått underrättelse om Roberts dödsfall, hans flyttning. Dyre Wilhelm tag dig ej hårt deraf. Af de föregående underrättelser vi erhållit ifrån Robert har det visat sig, att hans helsokrafter voro alldeles förtärde, så att tiden för hans gång ur tiden nu efter allt utseende måste vara inne. Det kan man dock säga, att han lefvat hela denna sista tid för att lära sig att dö. Annies bref vittna ock om att han blifvit mjukare och mildare. Hon har fått mod och kraft ofvanifrån att bära hvad hon

här att genomgå. Nu komma de
säkert med det aldraförsta hem hit, nemi.
Sigrid och Annie samt Gustaf.
Wi måste ha för oss återträffande och
söka den inre gemenskapen äfven nu

D. 5 Oct. Gerna skulle jag i dag få skrifva
mera, men är nu sysselsatt att sätta in
fenster och se efter Thorsten o.s.v. Jag hoppas
att snart få skrifva mera.

Alm helsar genom

Din
tillgifna

Syster
Henrika

Detta brev låg jämte
det Vilhelm Bergmanska
släktarkivet gömt utanför
Skavsstrandgård juli
1929.

Av Ernst Ludvig Bergman i
utbytte mot brev till hans
farfar
sommaren (Kinarne)
1929 Hemb[illegible]

Käraste Broder Vilhelm!

Du undrar visst att vi äro så knappa på underrättelser till dig, men jag får nämna, att jag flera gånger i mitt sinne skrifvit dig till, men nästan tvingande göromål hafva hindrat att taga till pennan. Och äfven nu har jag att skrifva flera bref å mål och posttimmen är inne. I går hade vi bref från Annie; brefvet var skrifvet dagen före den första telegrammen; det innehöll, att Robert var betydligt bättre till kroppen, men ständigt yrade, dock om andeliga ämnen. Han hade och

mycket min kontant, och posttimman är åter inne.

Jag återsänder dig ett dig tillhörigt bref från Robert, äfvensom ett till mig; detta sistnämnda bref han tecknat på gården. Meran är dock att hämta af Annies bref. Du skall icke fästa för stor vigt vid dess förgiftade sinnesstämning Robert uttalar. Gud Fader läkt till hans rening och frälse honom inte ledande.

Lef väl, din
Carl

Co.

med gått uppe och omkring i rummet och på frågan svarat, att har sökte Jesum. Alla utkast som han såg, trodde han vara Gud och Jesus, och när läkaren frågade honom, huru det stod till med hans hufvud, svarade han, att Gud var sträng mot hans panna, men att Jesus stundom gick in der. Alla andra språk, än Svenska, hade han glömt. I detta nu åberopade sista bref var Annie tröstad, hade sig mer än vanligt. Lär för rummet att Gud var med och mycket med och tröst. Systrarna i Nizza ha varit så utomordentligt välvilliga, att bara detta varit som ett Guds underverk. Sjelfva biskopen af Nizza (Katholik) har be-

sökt Robert. Som sagdt var, detta sista Annies bref uttrycker en mycket lugnare stämning än det föregående. Jag har ingen en nu till hands, men skall lägga med det senaste, att der får dem dig tillhanda. Man kan icke annat, än glädjas, att Robert nu efter hoppet får hvila ut efter sitt långa lidande; helt visst har han fallet i Guds barmhertighets sköte och än väl betalar. Mina få tåra vid hans graf hafva varit blandade med innerlig sötma. Hans minne lefver i kärlek. Farväl, Depante Broder,

1860 5/10

Käraste Broder Wilhelm!

Du undrar väl, att vi äro så knappa på underrättelser till dig, men jag får nämna, att jag flera gånger i mitt sinne skrifvit dig till, men verkligen trängande göromål ha hindrat att taga till pennan. Och äfven nu har jag skrifvit flera bref å rad och ~~fast~~ posttimmen är inne. - I går hade vi bref från Annie; brefvet var skrifvit dagen före den första telegrammen; det innehöll att Robert var betydligt bättre till bröstet, men beständigt yrade, dock endast i religiösa ämnen; han hade till och med gått uppe och omkring i rummet och på frågor svarat att han sökte Jesum. Alla m:skor, som han såg, trodde han vara Gud och Jesus, och när läkaren frågade honom, huru det stod till med hans hufvud, svarade han, att Gud var sträng mot hans panna, men att Jesus stundom gick in der. Alla andra språk, än Swenska, hade han glömdt. - I detta nu åberopade sista bref var Annie tröstad, sade sig mer än vanligt ha förnummit att Gud var med och ingaf mod och tröst. Mskorna i Nizza ha varit så utomordentligt välwilliga, att bara detta varit som ett Guds underverk. Sjelfva biskopen af Nizza (katholik) har besökt Robert. Som sagdt var, detta sista Annies bref uttryckte en mycket lugnare stämning än det föregående. Jag har ingendera nu till hands, men skall laga med det snaraste, att du får dem dig tillsända. Man kan icke annat, än glädjas, att Robert nu efter hoppet får hvila ut efter sitt långa lidande; helt visst har han fallit i Guds barmhärtighets sköte och är der väl behållen. Mina få tårar vid hans graf hafva varit blandade med innerlig sötma. Hans minne lefver i kärleken. Farväl, dyraste Broder, ursäkta min korthet, men posttimman är nu åter inne.

Jag återsänder dig ett dig tillhörigt bref från Robert, äfvensom ett till mig - det sista bref han tecknat på jorden.

1860 5/10

Mera är dock att hämta af Annies bref. Du skall icke fästa för stor vigt vid den sorgliga sinnesstämning Robert uttalar. Gud dolde sig säkert till hans rening och sände honom inre lidande.

Lef väl! Din egen

C a r l.

5/10 -60.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W.Bergman maj 1930.

14/

Stockholm den 12te Oct. 1860.

Älskade Broder!

Dina rader med sista posten har jag erhållit och dejemte det Roberts bref till mig, som jag sändt dig. Du får nu härmed närslutet emottaga 3:ne Annies, hvaraf twå äro ställda till Mamma och ett till mig. Läs dem efter datum, d. v. s. i den ordning de äro skrifna. Sedan det bekymmerfulla, på Franska och Engelska affattade brefvet till mig fingo vi emottaga ett mycket lugnare, hvari Annie uttryckte sin undergifvenhet, de mångfaldiga tecken de i Nizza fått röna att Gud är med dem, och till, och med skenbara tecken dertill, att Robert ännu för denna gången skulle repa sig. Utgången har nu wisat annat, och jag anser det derföre icke skäligt att tillskicka detta sistnämnda; du skall säkert finna dig tillfredsställd med de underrättelser Annie gifver om Roberts sista stunder, och — när slutet är godt, så är allt godt, "Ende gut, Alles gut". Äfwen det skall röra dig, att hans stoft är gömdt på Waldensernas kyrkogård. "Sälle äro de som sofva, De som slutat wandringen; Salig frid är dödens gåfva Åt en Guds och Jesu wän!" — I går war Abel Dillners bröllop; Föräldrarna, ehuru bjudna, woro för sorgen skull icke närwarande. Enligt brudparets kära anmodan, förrättade jag wigseln, hvilket genom Guds hjelp lyckades mig rätt väl. Tiden är sedan framskriden och mig återstår ännu, att teckna några rader till Farbror Dillner. Mottag derföre allas våra helsningar genom din

Tag väl vara på brefven och återsänd dem vid tillfälle! Carl.

Stockholm den 12 Oct. 1860.

Älskade Broder!

Dina rader med senaste posten har jag erhållit och derjemte det Roberts bref till mig, som jag sändt Dig. Du får nu härmed närslutet emottaga 3:ne Annies, hvaraf twå äro ställda till Mamma och ett till mig. Läs dem efter datum,d.v.s. i den ordning de äro skrifna. Sedan det bekymmersfulla, på Franska och Engelska affattade brefvet till mig, fingo vi emottaga ett mycket lugnare, hvari Annie uttryckte sin undergifvenhet, de ständiga tecken de i Nizza fått röna att Gud är med dem och till och med skenbara tecken dertill, att Robert ännu för denna gången skulle repa sig. Utgången har nu visat annat, och jag anser det derföre icke skäligt att tillskicka detta senare: du skall säkert finna dig tillfredsställd med de underrättelser Annie gifver om Roberts sista stunder, och - när slutet är godt så är allt godt,"Ende gut,Alles gut." Äfwen det skall röra dig att hans stoft är gömdt på Waldensernas kyrkogård. "<u>Sälle äro de som sofva, De som slutat wandringen; Salig Frid är dödens gåfva åt en Guds och Jesu wän.</u>" - I går war Abel Dillners bröllop; Föräldrarna, ehuru bjudna, voro för sorgens skull icke ~~bjudna~~ närwarande. Enligt brudparets kära anmodan förrättade jag vigseln, hvilket genom Guds hjelp lyckades mig rätt väl. Tiden är redan framskriden och mig återstår ännu, att teckna några rader till Farbror Dillner. Mottag derföre allas våra helsningar genom din

C a r l.

Tag väl vara på brefven och återsänd dem vid tillfälle!

1860 18/10

(15)

Mera och fongfälligare för swartagång! Förl i dag lef väl!

Din egen broder

Carl.

17 Oct. 1860.

Käraste Moder!

Många, många gånger har jag velat skrifva till dig men trängande göromål och mångfaldig oputanka hafva hindrat mig. Det har varit mig ett behof att skrifva, ty många händelser ha timat på kort tid hos oss, och sådana som man känner sig både pligtig och behöfvande att meddela de närmaste. Mamma har nu ensidor tecknat några rader, och innan jag fullgjort uppdraget att försegla hennes bref, skyndar jag att nedflata några rader.

Wi ha nu fått taga farwäl
af broder Robert; i dag med
telegrafen kom underrättelsen
att han dog i går kl. 3 lugnt
tranquillement. Till Guds barm-
hertighet hoppas jag, att
han slutat väl; Pappa säger
sig några dygn förut ha
sett honom i drömmen och
hans utseende hade då ut-
tryckt en innerlig tillfreds-
ställelse. Emellertid kännes
sorgen djupt för broders-
och för föräldrahjertat
allt är en förskyndelse
att icke förblifva vid
jorden.

Will du vara god
och inköpa en Swensk
Psalmbok med gröf stil
jemte Evangeliibok,
debitera mig för den
och tillhandahålla den-
samma åt det bud från
Farbror Dillner, som
anmäler sig till tidningar-
nas afhämtande.
Doch — detta behöfves
ej; jag skall sjelf köpa
och skicka med Axel
Dillner, som gifter sig
i natta vecka och derpå
reser till Wåla.

16/

Stockholm den 22 Oct. 1860.

Käraste Broder!

Du har skäl att finna mig skyldig till försumlighet och skenbar kallsinnighet, då jag så länge dröjer att besvara dina kärkomna bref, af hvilka åtminstone tvänne, det ena på Franska, det andra närslutande Annes bref, hittills blifvit obesvarade. Men förhållandet är, att det ena göromålet räcker det andra handen, så att föga tid blifver öfrig för fritt val af sysselsättning. Och öfver mer, bäste Broder, blifva mina rader intet egentligt svar på de frågor, som du bragt till tals, men i sjelfva verket torde de ej heller så directe behöfva besvaras, emedan du väl vet, hvaripå svaret kommer och måste komma. Jag går derföre till en kort redogörelse för senaste tilldragelser. — För några dagar sedan underrättades Pappa genom telegraf, att „Agne" med full last af styckegods sjunkit 3 mil innanför Malloren, hvarest han stött på och lagit läck.

Augusts andel af lasten war assu-
rerad, men ike så Pappas, som var
den betydligare, så att förlusten är
ike ringa. Manskapet har blifvit
bergadt. Detta tyckes vara en ny
påminnelse för Pappa, att sluta med
commissions- och bondhandeln, hvarom
äfven Robert war så ifrig. – I går
hade vi bref från Emil i Neufchatel;
han hade i Lyon skiljts från Gustaf
och Annie, som öfver Paris afgingo
till London, för att efter ett kort
besök där, återvända hit, och
torde de redan om en wecka eller
halfannan wara återkomna. Det
war rätt roligt att höra, huru
Emil påträffade Tante Emma.
Han hade enligt anvisning upp-
sökt deras bostad, frågade der
ovist, på sin dåliga franska, några
i porten stående fruntimmer, som
bådo honom följa sig upp. I trapp-
dragen dök den ena, Mamsell Modin,
kanning på Emil, föll honom om
halsen och kysste honom, hvaraf
han förstod, att det måste vara

Emma en nyttigt en lärpunkt. Jag vet nog sjelf det sorgligt, att Eva Medberg
(Ilmontell) gladt i Hernösand o nåd dan förut hennes 2/o längre döttrar. – Afundeligt.
Nu jag fått ett bref från Eudden Myhs, som har hela brödena.

Tante Emma sjelf, ehuru han icke
eljest igenkände henne. – I går hade
jag predikan med text: „Himmelriket är likt
en konung, som gjorde bröllop åt sin son."
Till middagen voro vi samlade hos Unggren,
der äfven åtskilliga andra voro inbjudna.
Nu pågår flyttningsstöket; Mamma
väntar inom kort 2 nya pigor, hvaraf
den ena, med ett särdeles godt utseende,
kommer directe från Wahlen. –
Ändtl. har ock en Fransk Pastor
kommit till staden; han heter Des
Caillayes och predikade första
gången i går.

Farbror Dillner har haft ett
par af mina predikoförsök, för att
öfver dem göra anmärkningar och
skrifva rättelser. Won Snee och
tages vara på dem, som kommit dig
tillhanda; de äro viktiga just
för dem, som jag hoppas befint-
liga ändringar.

Farwäl, käre Broder! Gud
vare med dig! Hjertats helsning
från din

Carl

P. S. Tag icke för mycket omsorg
på dig och gräf icke för mycket i din inre.

19

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9–4 E. M.

STOCKHOLM den .... 19 ....

/Vilhelm Bergman
Björkfors
Neder-Kalix

Stockholm den 22 Oct. 1860

Käraste Broder !

Du har skäl att finna mig skyldig till försumlighet och skenbar kallsinnighet, då jag så länge dröjer att besvara dina kärkoman bref, af hvilka åtminstone tvänne, det ena på Franska, det andra närslutande Annies bref, hittills blifvit obesvarade. Men förhållandet är, att det ena göromålet räcker det andra handen, så att föga tid blifver öfrig för fritt val af sysselsättning. Och äfven nu, bäste Broder, blifva mina rader intet egentligt swar på de frågor, som du bragt till tals, men i sjelfva werket torde de ej heller så directe behöfva beswaras, emedan du väl vet, hvarifrån swaret kommer och måste komma. Jag går derföre till en kort redogörelse för sednaste tilldragelser. - För några dagar sedan underrättades Pappa genom telegraf, att "Agne" med full last af styckegods sjunkit 3 mil innanför Malören, hvarest han stött på och tagit läck. Augusts andel af lasten war assurerad, men icke så Pappas, som var den betydligare, så att förlusten är icke ringa. Manskapet har blifvit bergadt. Detta tyckes vara en ny påminnelse för Pappa, att sluta med commissions- och bondhandeln, hvarom äfven Robert war så ifrig.- I går hade vi bref från Emil i Neufchatel - han hade i Lyon skiljts från Gustaf och Annie, som öfver Paris afgingo till London, för att efter ett kort besök der, återwända hit, och torde de redan om en ~~eller~~ wecka eller halfannan wara återkomna. Det war rätt roligt att höra, huru Emil påträffade Tante Emma. Han hade enligt anvisning uppsökt deras bostad, frågade der oviss, på sin dåliga Franska, några i porten stående fruntimmer, som bådo honom följa sig upp. I trappen drog dock den, Mamsell Modin, kän -

STOCKHOLM den ....19........

ning på Emil, föll honom om halsen och kysste honom,,hvaraf han förstod, att det måste vara Tante Emma sjelf, ehuru han icke eljest igenkände henne. - I går hade jag predikan med text: "Himmelriket är likt en konung, som gjorde bröllop åt sin son". Till middagen voro vi samlade hos Augusts, der äfven åtskilliga andra voro inbjudne, Nu pågår flyttningsstök; Mamma väntar inom kort 2 nya pigor, hvaraf den ena, med ett särdeles godt utseende, kommer directe från Wåhla. -

Ändtl. har ock en Fransk Pastor kommit till staden; han heter Des Coullayes och predikade första gången i går.

Farbror Dillner har haft ett par af mina predikoförsök, förr att öfver dem göra anmärkningar och skrifva rättelser. War snäll och tag vara på dem, som kommit dig tillhanda; de äro vigtiga just för de deri, som jag hoppas befintliga ändringar.

Farwäl, käre Broder ! Gud gif vare med dig ! Hjertats helsning från din

Carl.

P.S. Tag icke för mycket omsorg på dig och gräf icke för mycket i ditt inre.

Ännu en nyhet, en dödspost. Just nyss fick sorgkort, att Eva Westberg, /Montell/ slutat i Hernösand ō några dar förut hennes 2-åriga dotter.- Äfvenledes har jag fått ett bref från Gubben Moses, som ber helsa bröderna.

/Hos Agnes Odén, f. Bergman.

17.

Stockholm den 8 Jan. 1861.

Kära Wilhelm!

Wiss att det är dig angenämt att emottaga en helsning hemifrån, tillfredställer jag i dag en böjelse, som jag undertryckte föregående postdagen, att skrifva till dig. Du är nu åter i din ensamhet och i ditt arbete och mår säkert rätt bra under ditt lilla kors. Hos oss har ingenting anmärkningsvärdt timat; Trettondedagshelgen förgick i stillhet, utan främmande. I dag har jag träffat Sjöding; han war wänskapsfull och gaf sjelf anledning åt mig, att uttala min tanke om saken. Nästa Söndag har jag predikan. — Det har under dessa dagar snögat så mycket, att man icke utan en viss grufsamhet företager sig vandringar. Först igår war jag hos gumman Thor och helsade från dig och lemnade din gåfwa. Hon bad mig helsa tillbaka och sade, att hon haft innerlig känsla för dig under denna tid, och att afståndet icke hindrar bönen, så gerna hon än hade velat se dig. Det war expeditionschefen Gyllensköld, som war hos henne, då du kom. — Jag har swängt mig med din wackra och warma skinnmössa, i dessa dagar och med Roberts pels, som passar bättre för promenader än den, som kallas min, (och som reste med dig till Upsala) emedan den är kortare. Det är icke blott i wårt land, som kölden är kännbar; Emma Bidwell har skrifwit till Annie, att man efter deras thermometer der haft 10°, hwilket lär motswara betydligt större köldgrad hos oss. Likaså har Pappa blifwit underrättad, att det är mycket kallt och mycket snö i Genua.

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den ....19.........

Stockholm den 8 Jan. 1861.

Käre Wilhelm !

Wiss att det är dig angenämt att emottaga en helsning hemifrån, tillfredställer jag i dag en böjelse, som jag undertryckte föregående postdagen, att skrifva till dig. Du är nu åter i din ensamhet och i ditt arbete och mår säkert rätt bra under ditt lilla kors. Hos oss har ingenting anmärkningsvärt timat; Trettondedagshelgen förgick i stillhet, utan fämmande. I dag har jag träffat Sjöding; han war wänskapsfull och gaf sjelf anledning åt mig att uttala min tanke om saken. Nästa söndag har jag predikan. - Det har under dess dagar snögat så mycket, att man icke utan en viss grufsamhet företager sig vandringar. Först i går war jag hos gumman Thor och helsade från dig och lemnade din gåfwa. Hon bad mig helsa tillbaka och sade, att afståndet icke hindrar bönen, så gerna hon än hade velat se dig. Det war expeditionschefen Gyllensköld, som war hos henne, då du kom. - Jag har swängt mig med din wackra och warma skinnmössa i dessa dagar och med Roberts pels, som passar bättre för promenader än den, som kallas min, /och som reste med dig till Upsala,/ emedan den är kortare. Det är icke blott i vårt land, som kölden är kännbar; Emma Biddell har skrifvit till Annie, att man efter deras thermometer der haft 10°, hvilket lär motswara betydligt större köldgrad hos oss. Likaså har Pappa blifvit underrättad, att det är mycket kallt och mycket snö ii Genua.

Wår sednaste samwaro war för mig helsosam, emedan det lilla du meddelade af ditt inre återwäckte känslor och minnen hos mig från en bättre tid. Det är icke lätt, att få elden att något litet brinna, när den onda verlden och eget kött och blod fått fläcka den lilla bön, som funnits. Man måste dock,efter förmåga, hålla i med Guds ord och bönens öfning.

Den 31 Dec. blef jag jemte de 2 andra extra lärarne utnämnd till ordinarie Adjunct, hvilket är godt isynnerhet derföre, att man vet med sig icke kunna godtyckligt transporteras. Nästa Måndag börjar skolan och små förberedelser hafva redan börjat. Wi få nu emotse underrättelse om din tentamen i filosofi; det kommer troligen att gå rätt bra, emedan Prof. Boström fäster sig wid, om man röjer egen eftertanke. Will du hafva någonting till Upsala, så låt weta, ty det kan möjl. hinna med Cronwall. Han har warit här och sjungit, sednast i går, och kommer kanske äfven om Thorsdag.

Lef väl och håll till godo med dessa torftiga rader och emottag allas wåra helsningar genom din

Carl .

/Till Em. W. Bergman, Upsala

hos Agnes Odén, f. Bergman

ca ½ 61 1.

Käre Broder Wilhelm!

Det war mycket roligt, att få emottaga ditt sista bref, och jag önskar dig lycka till ditt warande tillstånd. Jag hade framställt en slags accommodations-theori, och du hade icke missförstått mig. Naturligtwis skulle man icke kunna tillåta sig att säga sådant åt hwem som helst. – Det språket: „Gören bättring o.s.v." war beständigt i mitt sinne fordom, och jag önskar att jag woro i samma tillstånd nu. Dock har Guds nåd icke öfwergifwit mig. Den anmärkningen, du gjorde, att wi nu lefwa i tider, liknande Judarnes på Christi tid, har nog sin djupa grund, ehuru man aldrig nog fattar ställningen så. Tuch och Delitzsch har uttalat detta i sin Commentar öfwer Genesis. Jag har innerligt införlifwat för mig med den åsigt, du i ditt bref härutinnan uttalade. —

Sjöding har warit sjuk i halsböld, mycket illa, och jag har derföre haft mycket göra i dessa dagar. I Lördags Skriftermål och derefter Begrafning, i Söndags Predikan, och i går Läsning med Nattwardsbarnen.

Lectoren af Normalanstalten
Herr Dom. Wilhelm Bergman
Bergman.

Emil har skrifvit till mig och ber
helsa föräldrar och syskon och för
öfrigt, tout le monde. Han säger sig
vara mycket swag och ber oss hjelpa
honom med bön emot frestelserna; är glad
att han nu förstår en fransk predikan,
hwilket han ej förr gjort; finner Franska
språket mycket swårt och arbetar derpå
muntligt och skriftligt, med innanläsning
och utanläsning, från morgonen till qvällen.
– Från bröderna Rietz i Lappträsk,
Johan och Peter, har August haft bref;
de bedja om helsningar till hela huset,
uttryckligen äfwen till dig.

Jag håller f. ö. på med Novum;
ehuru icke fortsättningen af Olshausen
är jemförlig med Olshausens eget werk,
så kan man dock hafwa nytta af den,
om man hoppar öfwer de ofantligt
widlyftiga raisonnementerna om det, hwarom
ej behöfwes raisonneras.

Gumman Thor har nu åter repat
sig ifrån en sjukdom. Hon åtnjuter
Nattwarden genom mig, och, wid ett besök
några dagar derefter, sade hon sig
hafwa warit på bättringen allt sedan dess.

Förlidne Söndag woro wi alla
hos Fru Gyllenpalm och för den kom-
mande året äro wi bjudna till Lindströms.

Lef wäl! Din
Carl.

1861, ca 2

Studeranden af Norrlands Nation
Herr Em. Vilhelm Bergman.

Käre Broder Wilhelm!

Det war mycket roligt, att få emottaga ditt sista bref, och jag önskar dig lycka till ditt nuvarande tillstånd. Jag hade framställt en slags accomodations-theori, och du hade icke missförstått mig. Naturligtvis skulle man icke kunna tillåta sig att säga sådant åt hvem som helst. - Det språket:"Görer bättring" o. s. v. var beständigt i mitt sinne fordom, och jag önskar att jag vore i samma tillstånd nu. Dock har Guds nåd icke öfvergifvit mig. Den anmärkningen, du gjorde, att vi nu leva i tider, liknande Judarnes på Christi tid, har nog sin djupa grund, ehuru man aldrig nog fattar ställningen så. Till och med Delitzach har uttalat detta i sin Commentar öfver Genesis. Jag har innerst införlifvat för mig med den åsigt, du i ditt bref härutinnan uttalade. -

Sjöding har warit sjuk i halsböld, mycket illa, och jag har derföre haft mycket göra dessa i dagar. I Lördags Skriftermål och derefter Begrafning, i Söndags Predikan, och i går läsning med Nattwardsbarnen.

Emil har skrifvit till mig och ber hälsa föräldrar och syskon och för öfrigt "tout le monde". Han säger sig wara mycket swag och ber oss hjelpa honom med bön emot frestelserna; är glad att han nu förstår en fransk predikan, hvilket han ej förr gjort; finner franska språket mycket swårt och arbetar derpå mundtligt och skriftligt, med innanläsning och utanläsning, från morgonen till kvällen. - Från bröderna Rista i Lappträsk, Johan och Peter, har August haft bref; de bedja om helsningar till hela huset, uttryckligen äfven till dig.

Jag håller f.n. på med Novum; ehuru icke fortsättningen af Olshausen är jämförligt med Olshausens eget werk, så kan man dock hafva nytta af den, om man hoppar öfver de ofantligt vidlyftiga raisonnementerna om det, hvarom ej behöfver raisoneras.

Gumman Thor har nu åter repat sig ifrån en sjukdom. Hon åstundade Nattwarden genom mig, och vid ett besök några dagar derefter sade hon sig hafva varit på bättringen allt sen dess.

Förlidne Söndag voro vi alla hos Fru Gyllenpalm och för den kommande äro vi bjudna till Lindströms.

Lef väl! Din
Carl.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W.Bergman, nov. -29.

18./

26 febr. 1861.

Älskade Broder!

När jag med gårdagens post fick emottaga ditt bref, fruktade jag att öppna det, befarande att det skulle innehålla rättvisa förebråelser. Det är nemligen så länge sedan jag skref till dig, att det vållat otillfredsställelse hos mig, eller rättare ondt samvete; och så slarfvig har jag warit, att ett bref som skrefs till dig för halfannan wecka sedan, ännu ligger qwar och nu väl ock torde så förblifva oafsändt. Det innehöll dessutom ingenting af egentligt wärde, och nu ha dina rader gifvit mig ett annat ämne att tala om. —

Det är klart, att så måste wara, som du säger, att det för dig är. Kan du utan stor swårighet höra endera Beckmans eller Toréns föreläsningar, så vore det skäl att göra det, och för öfrigt att applicera munlås på din öfvertygelse. Wi få ej spänna bågen strängt eller tillämpa wårt inre förstånd på den yttre Kurrensaffären, utan följa strömmen åt, med wårt tysta förbehåll eller protest inom oss. Detta är dock lättare sagdt än gjordt, och skrifvaren sjelf har icke lyckats i försöket, ehuru eljest försumlig att bekänna, der det borde bekännas.

192/1981
192/1981

Om du böjer dig under träldomsoket, så har du ingenting att befara för framgång af dina blifvande tentamina. Man swarar efter bok och understår sig för öfrigt icke att tänka, d. v. s. att yttra några tankar. Man accomoderar sig, såsom den biskopen, som sade till Gustaf Wasa, att han „vore nöjd, huru rik eller fattig Hans Nåd ville hafva honom" — förstås, så länge det är någon möjlighet att hafva en ärlig mening bakom orden (och annat kan väl ej så lätt, dock möjligtvis, inför Upsala facultet förekomma). Såsom exempel derpå, att, trots all accomodation, man slutligen kan blifva nödsakad att upphöra med flykten, göra halt och wända fronten till, vill jag anföra 2 fall, — det ena med Professor Beckman, då han i tentamen frågade min kamrat, hvad som vore organet för nattwardens annammande, och denne swarade tron, men fick sitt swar rättadt till munnen; det andra, då jag nyligen ~~befälte~~ bewistade en sammankomst i Brunkebergs hotel och, oaktadt all möjlig eftergift, slutligen måste öppet motsäga, när min motpart påstod, att* man kunde hafva Christus i sig utan att hafva honom för sig, hvilket jag vågade förklara för en absolut omöjlighet.

*) af nit emot den mystiska villfarelsen.

Mycket mera och bättre borde väl swaras på ditt bref, men du måste nu hålla till godo med detta, — när twemodet påkommer i anledning af vårens ankomst, påminna dig den hel. Catharinas bitterljuvers cur, och för öfrigt trygga dig till Gud, som förer dig, äfven om den förande handen ej alltid förnimmes. — Nu skulle vi verkl. kunna läsa tillsammans, ty jag vill och sysselsätta mig med beredelsen till pastoral-examen, som i sjelfva verket är detsamma som dimissionen. Den del af Olshausen, som du lemnade här, har jag nu läst ut.

Vi hafva i dag föräldrarnas bröllopsdag — det är nu 35 år sedan — och wänta Alms från Djurgården till middag jemte Augusts. För öfrigt ingenting af vigt. Helsa hjertligt Ludvig från din tillgifna broder

Carl.

1861 26/2

Älskade Broder!

När jag med gårdagens post fick emottaga ditt bref, fruktade jag att öppna det, befarande att det skulle innehålla rättvisa förebråelser. Det är nemligen så länge sedan jag skref till dig att det vållat otillfredsställelse hos mig, eller rättare ondt samvete; och så slarfvig har jag warit, att ett bref, som skrefs till dig för halfannan wecka sedan, ännu ligger qvar och nu väl ock torde få förblifva oafsändt. Det innehöll dessutom ingenting af egentligt wärde, och nu ha dina rader gifvit mig ett annat ämne att tala om.

Det är klart att så måste wara, som du säger, att det för dig är. Kan du utan stor swårighet höra endera Beckmans eller Toréns föreläsningar, så vore det skäl att göra det, och för öfrigt att applicera munlås på din öfvertygelse. Wi få ej spänna bågen strängt eller tillämpa wårt inre förstånd på dem yttre examensaffären, utan följa strömmen åt, med vårt tysta förbehåll eller protest inom oss. Detta är dock lättare sagdt, än gjordt, och skrifvaren sjelf har icke lyckats i försöket, ehuru eljest försumlig att bekänna, der det bort bekännas. Om du böjer dig under träldomsoket, så har du ingenting att befara för ~~examtiden~~ framgång af dina blifvande tentamina. Man swarar efter bok och understår sig för öfrigt icke att tänka, d.v.s. att yttra några tankar. Man accomoderar sig, såsom den biskopen, som sade till Gustaf Wasa, att han "vore nöjd, huru rik eller fattig Hans Nåd ville hafva honom" - förstås, så länge det är någon möjlighet att hafva en ärlig mening bakom orden (och annat kan väl ej så lätt, dock möjligtvis, inför Upsala facultet förekomma). Såsom exempel derpå, att, trots all accomodation, man slutligen kan blifva nödsakad att upphöra med flykten, göra halt och wända fronten till, vill jag anföra 2 fall, det ena med Professor Beckman, då han i tentamen frågade min kamrat, hvad som vore organet

1861 26/2

för nattvardens annammande, och denne swarade tron, men fick sitt swar rättadt till munnen; det andra, då jag nyligen bewistade en sammankomst i Brunkebergs hotel och, slutligen måste öppet motsäga, när min motpart påstod, af nit emot den mystiska willfarelsen, att man kunde hafva Christus i sig, utan att hafva honom för sig, hvilket jag vågade förklara för en absolut omöjlighet.

Mycket mera och bättre borde väl svaras på ditt bref, men du måste nu hålla till godo med detta, när tvemodet /wemodet?/ påkommer i anledning af vårens ankomst, påminna dig den hel. Catharinas biktfaders cur, och f ör öfrigt trygga dig till Gud, som förer dig, äfven om den förande handen ej alltid förnimmes. - Nu skulle vi verkl. kunna läsa tillsammans, ty jag vill ock sysselsätta mig med beredelsen till pastoral-examen, som i sjelfa werket är detsamma som dimissionen. Den del af Olshausen, som du lemnade här, har jag nu läst ut.

Wi hafva i dag föräldrarnas bröllopsdag - det är nu 35 år sedan - och wänta Alms från Djurgården till middag jemte Augusts. För öfrigt ingenting af vigt. Helsa hjertligt Ludvig från din tillgifne broder

C a r l.

/Brevet skrivet den 26 februari 1861./

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W. Bergman maj 1930.

Mamma ber dig taga med
dig hem dina gamla kläder,
ty hon behöfver dem till väl-
görande ändamål. —

Och nu får jag säga
dig farwäl, min och allas
broderliga helsning. Helsa
Ludvig, och Torén, när du
råkar honom.

Din tillgifne
Carl.

Stockholm d. 18 Mars 1861.

1861 18/3

19/

Käre Wilhelm!

Dina wälkomna rader
af gårdagen får jag härmed
erkänna. Du antydde möjlig-
heten af en påhelsning till helgen;
nöjsamheten deraf säger sig
sjelf, men för närvarande är
jag i en sjelfförvållad tomhet,
som gör mig oberättigad att
påyrka något i den vägen.
I förra weckan hade jag
ett vänskapsfullt bref från
Uffi; han är i Talangen och
tänker der förblifva till slutet
af sommarterminen eller till
Augusti månads utgång, eller
säger sig hafva nytta af de

Herr Em. Wilhelm Bergman
NederKalix

Stockholm d. 21 Oct 1862

föreläsningar han bio efter
likasom af sin vistelse förr öfrigt
derstädes, förmedelst bevis
af Guds barmhertighet. —
Du har af tidningarna fått
att Prosten Laestadius afträdt
från skådebanan; jag läste det
bref, hvari Lorentz gm sin hem-
mavarande syster underrättades
om sin Pappas död; hon sade,
att han dött med glädje och
haft mycket att säga, men
kunnat föga tala. Uti ett
några veckor förut erhållet, egen-
händigt bref hade Prosten
sagt det vara sista gången
han skref till Lorentz och gjorde
honom sitt farväl.

Du skall icke tänka, att
jag ej lägger märke till hvad
du säger, faständ jag ej upp-
tager samma ämne. Detta
sker derföre, att jag ej
känner mig dertill mäktig.
Det är ej lätt att skrifva,
när man är torftig sjelf,
och likväl har jag nu skrif-
vit en hel predikan till Marie
bebådelsedag — förstås, be-
häftad med genomgående svag-
het. Den fördelen har man
deraf, att vara löntagare, att
man kan vara en och an-
nan till en liten handräckning
i det lekamliga, och detta
är icke utan sin nöd, aller-
mest om något behöfvande Guds
barn kommer i ens väg.

Herr Em. Wilhelm Bergman
NederKalix
& Björkfors

Stockholm d. 21 Oct 1862

Min Kära Wilhelm ! -----------------Mamma for kl. 7 i morse till Waldemarsudde för att baka hon skulle komma hem i afton -------- Jag telegraferade till Ol Olsa Greta på Näsbyn att hon af Dig från Rio /schonerten Rio med kapten Ahlström var avsänd med råg,korn och rågmjöl/ skulle få en tunna korn, nemn om denna fattiga gumman fått kornet och hvad hon sade om Telegrammen.

Hälsa Angelika och säg att hennes mamma och Systrarne i dag inflyttadt från Djurgården. Hälsa äfwen Christin Dahlberg och Lundström från

Din Pappa
J BergmanOson

_ " _

Stockholm den 21 Nov 1862

------ I förrgår war jag jemte August, Carolina Annie, Emil, och Paul på Mindre Theatern på Olle Bulls Concert och hade nöjet att sitta ansigte, mot ansigte, med Din swärfar och swärmoder samt svågern Axel. Bulls spel war som vanligt hänförande och han belönades med stormande bifall.

20/

Stockholm den 4 Jan. 1863.

Käraste Broder!

Oafsigtligt blef det i ett [bref]
till dig, som jag första gången kom att skr[ifva]
det nya årtalet. Den reflexionen påträngde
sig mig först efter nedskrifvandet af ofvanstående
Datum. Det har en egendomlig känsla med sig
att så blifva påmint om tidens framskridande,
men en bestående och hoppfull för den
lilla trosgnistan inom en. I Christo är man
öfver eller innanför tiden och dess vex-
lingar, såsom Biskop Bring vackert sade
vid Oskar Euréns begrafning. – Vi hafva
nu genom Guds nåd åter fått uppleva
en julhögtid och, hvar och en efter sin
ställning, fått erfara det stärkande som
denna fest har med sig. Sköna predik-
ningar fingo vi höra i kyrkorna af Ro[senius?]
Törnström och Janzon (från Östergöthland). Der-
utom hade vi våra husliga andaktsöf[ningar]
ej icke utan välsignelse. Blott en gång
har jag haft högmessopredikan, neml. dom-
dagen efter Jul, men derjemte 2 gånger de
s. k. bibelförklaringen i Finska kyrkan kl. 6.
Nyårsaftonen tillbragte Törén hos oss och för-
rättade derwid aftonbönen; han var i Stock-
holm dels för att ordna om utgifvandet
af tvenne [illegible] af sina predikningar, dels
angående domprosteriet, hvilket, som du vet,
är ledigt efter Knös, och hvilket han ams
på grund af mångfaldig påstöt från
församlingens ämnar söka.

En ny och kär bekantskap har jag äfven
haft göra under helgen, neml. med Pastor
Petersson från Konradsberg. Han är anställd
som predikant eller själasörjare vid hospi-
talet. Wi äro jemnåriga, och öfverens-
stämma äfven i det, som är vigtigare,
än åldern; och äro öfvertygelserna nå-
gon gång olika, så uttskämmer han
mig alltid genom sin, som jag tror,
oskrymtade ödmjukhet. — Redan 2:dra
dagen af det nya året lemnade oss på
morgonen Gustaf, för att skota studierna
i Upsala, och Holms, för att se till
sitt för mer än en veckas tid öfvergifna
hem. Emellertid har så mångas sam-
varo onekligen haft någonting festligt med
sig, och en anda af sanfördragt och
ostörd frihet har genomgått allt.

Jag vet icke, huru långt jag
får gå i omtalandet af sådant, som rör
mig personligen, under förräknande af,
att i någon mån kunna intressera.
Wågar dock nämna, att så till vida
en förändring synes ha inträdt ibland
dem, som makten hafva ibland de fromma,
att de synas vilja erkänna äfven
de yttringar af christlighet, som icke
hafva samma form, som deras egen,
och särskildt hvad mig beträffar, att
jag nu blifvit ansedd värdig att
vara s. k. distrikts-föreståndare, (stads-
missionens tjenst (en syssla, hvars
åliggande jag ännu hittills föga känner)

samt dessutom uppmuntrad med andra små
förtroenden i den vägen. Gud gifve att jag
kunde få växa till, att jag skunde lära
andra i ordet, utan att sjelf taga skada.
Här faller mig i sinnet ett naivt yttrande af
broder Robert, men af honom sagdt på
fullt allvar. Jag beklagade mig för honom
öfver min ställning och tyckte mig vara
nödsakad att afsäga mig prest-embetet.
Han medgaf väl, att detta hade sina
skäl, men kunde dock icke finna mig
„duglig till något annat, än att predika"
(sådant predikandet då blef), och rådde
mig derföre att fortfara i embetet. — Han
hade allt rätt. — Johannes Törnqvist har
nu slutat sina dagar; någonting närmare
om hans död ha vi ännu icke fått veta.
Du vet, att jag var närvarande vid (och vittne
till) hans utomordentliga väckelse. En
annan utveckling emottogo vi då och
trodde, att Guds rike snart skulle
komma. Men först i evighetens ljus
skall allt synas i sin rätta dag.

All Guds välsignelse tillönskas på
det nya året. Framför min kärbroderliga
helsning till Angelica. Helsa Christine,
Mustapasta och alla Guds barn, som
känna mig. „Opto vos, fratres carissimi ac
„desideratissimi, semper bene valere et nostri
„meminisse. Fraternitatem universam
„salutate. Valete".

Carl Henr. Rn.

Stockholm den 4 Jan. 1863.

Käraste Broder!

Oafsigtligt blef det i bref till dig, som jag första gången kom att teckna det nya årtalet. Den reflexionen påträngde sig mig först efter nedskrifvandet af ofvanstående datum. Det har en egendomlig känsla med sig, att så blifva påmint om tidens framskridande, men en tröstande och hoppfull för den lilla trosgnistan inom en. I Christo är man öfver eller innanför tiden och dess vexlingar, såsom Biskop Bring vackert sade vid Oskar Euréns begrafning. - Wi hafva nu genom en Guds nåd åter fått upplefva en julhögtid och, hvar och en efter sin ställning, fått erfara det stärkande, som denna fest har med sig. Sköna predikningar fingo vi höra i kyrkorna af Rothlieb, Ternström och Janzon (från Östergötland). Dessutom hade vi våra husliga andaktsöfningar, - icke utan välsignelse. Blott en gång har jag haft högmessopredikan, neml. Söndagen efter Jul, men derjemte 2 gånger den s.k. bibelförklaringen i Finska kyrkan kl. 6. Nyårsaftonen tillbragte Torén hos oss och förrättade dervid aftonbönen; han var i Stockholm dels för att ordna om utgifvandet af tjugu st. af sina predikningar, dels angående domprosteriet, hvilket, som du vet, är ledigt efter Knös, och hvilket han nu, på grund af mångfaldig påstöt från församlingen, ämnar söka. En ny och kär bekantskap har jag äfven fått göra under helgen, neml. med Pastor Petterson från Konradsberg. Han är anställd som predikant eller själasörjare vid hospitalet. Wi äro jemnåriga, och öfverensstämma äfven i det, som är vigtigare än åldern; och äro öfvertygelserna någon gång olika, så utskämmer han mig alltid genom sin, som jag tror oskrymtade ödmjukhet. - Re-

1863 4/1

dan 2:dra dagen af det nya året lemnade oss på morgonen Gustaf, för att sköta studierna i Upsala, och Alms, för att se till sitt för mer än en veckas tid öfvergifna hem. Emellertid har så mångas samvaro onekeligen haft någonting festäigt med sig, och en ande af samdrägt och ostörd frihet har genomgått allt.

Jag vet icke, huru långt jag får gå i omtalandet af sådant, som rör mig personligen, under påräknandе af att i någon mån kunna interessera. Wågar dock nämna, att så till vida en förändring synes ha inträtt ibland dem, som makten hafva ibland de fromma, att de synas vilja erkänna äfven de yttringar af christlighet, som icke hafva samma form, som deras egen, och särskildt hvad mig beträffar, att jag nu blifvit ansedd värdig att vara s.k. distrikts-föreståndare i stadsmissionens tjenst (en syssla, hvars åliggande jag ännu hittills föga känner) samt dessutom uppmuntrad med andra små förtroenden i den wägen. Gud gifve att jag kunde så växa till, att jag kunde tjena andra i ordet, utan att sjelf taga skada. Här faller mig i sinnet ett naivt yttrande af broder Robert, men af honom sagdt på fullt allvar. Jag beklagade mig för honom öfver min ställning och tyckte mig vara nödsakad att afsäga mig prestembetet. Han medgaf väl att detta hade sina skäl, men kunde dock icke finna mig"duglig till något annat, än att predika" (sådant predikandet då blef), och rådde mig derföre att fortfara i embetet. - Han hade allt rätt. - Johannes Törnqvist har nu slutat sina dagar; någonting närmare om hans död ha vi ännu icke fått weta. Du vet, att jag var närvarande vid och vittne till hans utomordentliga väckelse. En annan utveckling emotsågo vi då och trodde, att Guds rike straxt skulle komma. Men först i evighetens ljus skall allt synas i sin rätta dag.

All Guds välsignelse tillönskas på det nya året. Framför min kärbroderliga helsning till Angelica. Helsa Christine, Musta-

1863 4/1

parta och alla Guds barn, som känna mig. "Opto vos, fratres carissimi ac defideratissimi, semper bene valere et nostri meminisse. Fraternitatem universam salutate. Valete."

Carl Henr. B.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén
E.L.W.Bergman maj 1930

Stockholm den 5 Maj 1863

Herr Em. Wilhelm Bergman
NederKalix & Björkfors

Stockholm d. 6 Janu 1863

Min Ka Wilhelm !

Wi hafwa ock Gudi ware tack och låf firadt ingången af nya året i huslig frid, i går war Augusts födelsedag, dit vi samtliga gingo tidigt på morgonen och drucko Caffe och voro allesammans der till middag och qväll, och i dag skola wi till Lindströms till middag.

Emil, Paul, August och John hafwa på morgonen promeneradt till Rosenvik. ----- Din Pappa

J:BergmanOson

P.S. Henriks son äfwen war hos Augusts och bad mycket hälsa Eder

21

Stockholm den 5 Maj 1863.

Kära Broder!

Dina rader voro välkomna; jag hade nyss fått bref från Thilda Tegman och Moses, hvari de underrättade om det besök den sistnämnde jemte Rastlaman gjort på Björkfors under sin rundresa, dock utan att nämna något om sammanträffandet med Dig. Jag undrade deröfver, då ditt bref kom och upplyste om förhållandet. Det skulle hafa varit roligt för dig att åtminstone ha sett R., som så mycket arbetat i Christi vingård och bevittnat så många underbara saker inom dess område. – Vi hafva icke saknat uppmuntringar, ~~både~~ hvarken inifrån ~~och~~ eller utefrån, vi heller; Gud gifve att de måtte slå rot och bära frukt! Jag är nu sysselsatt med att samla ihop mina theologiska kunskaper, för att med Guds hjelp aflägga min pastoral-examen i höst. Detta mål måste jag beförnyckt hafva i sigte, hvarföre jag ej tillstror mig att göra det kära besöket på det kära Björkfors i sommar. Likväl kan jag ej slå ifrån mig tanken på att se eder i år, och jag tänker att möjligen tillfälle dertill kunde blifva på senhösten. Till vikarie i skolan har jag fått en för dig möjligen känd person, nemligen Ullman,

21.

Götheborgare, vän till Ulff, numera fil. candidat i Myrberg i Upsala och broder Gustaf har varit medlare och ombud.

Hvad kyrkliga åsigter beträffar, så återvakna forna intryck, förhoppningar och reformatoriska tänkesätt. Du vet, att jag icke menar någonting sektartadt. Men ett sannt kyrkligt medvetande måste alltid träda i motsats emot det pseudo-kyrkliga. Gud gifve sanningens och ödmjukhetens ande! Jag hade nyss hos mig en ung man, student, skicklig i studierna, som ingenting högre önskade, än att blifva en „person". Han vill och blifva prest, men har svårt att köpa embetet genom afsägelse af den förstnämnda värdigheten. Anledning till samtal derom gaf oss den omständigheten, att vi sistlidne Söndag hade prestvigning i Finska kyrkan, förrättad af Biskop Björk; man kan icke utan ett svårt obehag höra den så usla och förnedrande eden. I går höll Biskop Bring missionspredikan i Finska kyrkan; vet du, Vilhelm, så biskop han är, talar han ordet såsom en sann lärjunge, kort, concentreradt och lifligt; jag vågar icke tänka annat än det bästa. Björk är äfven mycket vänlig, och hans predikningar mindre systematiska och mera innerliga, än förut.

21

Mera kunde jag möjligen hafva att språka om, men postlimmen är snart inne. Jag bjuder derföre farväl för denna gång, och ber dig och Angelica vara helsade med all Guds frid från

brodren Carl.

P. S. Att den lilla nykomlingen på Rosenvik döptes i söndags och erhöll namnen Axel Emanuel torde genom annan hand komma till din kännedom, men med detta till yttermera visso: Barnit ser godt ut.

Stockholm, den 5 Maj 1863.

Käre Broder!

Dina rader voro välkomne; jag hade nyss fått bref från Thilda Fogman och Moses, hvari de underrättade om det besök den sistnämnde jemte Raataman gjort på Björkfors under sin rundresa, dock utan att nämna något om sammanträffandet med dig. Jag undrade deröfver, då ditt bref kom och upplyste om förhållandet. Det skulle hafva varit roligt för dig att åtminstone ha sett R., som så mycket arbetat i Christi vingård och bevittnat så många underbara saker inom dess område. - Vi hafva icke saknat uppmaningar-muntringar, hvarken inifrån eller utefrån, vi heller; Gud gifve att de måtte slå rot och bära frukt! Jag är nu sysselsatt med att samla ihop mina theologiska kunskaper, för att med Guds hjelp aflägga min pastoral - examen i höst. Detta mål måste jag oförryckt hafva i sikte, hvarföre jag ej tilltror mig att göra det kära besöket på det kära Björkfors i sommar. Likväl kan jag ej slå ifrån mig tanken på att se eder i år, och jag tänker att möjligen tillfälle dertill kunde blifva på senhösten. Till vikarie i skolan har jag fått en för dig möjligen känd person, nemligen Ullman, Götheborgare, vän till Ulff, numera fil. candidat. Myrberg i Upsala och broder Gustaf ha varit medlare och ombud.

Hvad kyrkliga åsigter beträffar, så återwakna forna intryck, förhoppningar och reformatoriska tänkesätt. Du vet att jag inte menar någonting sektartadt, men ett sannt kyrkligt medvetande måste alltid träda i motsats emot det pseudokyrkliga. Gud gifve sanningens och ödmjukhetens ande! Jag hade nyss hos mig en ung man

1863 5/5

student, skicklig i studierna, som ingenting högre önskade än att blifva en "person". Han vill ock blifva prest, men har svårt att köpa embetet genom afsägelse af den förstnämnda värdigheten. Anledning till samtal derom gaf oss den omständigheten, att vi sistlidne Söndag hade prestvigning i Finska kyrkan, förrättad af Biskop Björk; man kan icke utan ett svårt obehag höra den så usla och förnedrande eden. I går höll Biskop Bring missionspredikan i Finska kyrkan; vet du, Vilhelm, så biskop han är, talar han ordet såsom en sann lärjunge, kort, concentreradt och lifligt; jag vågar icke tänka annat än det bästa. Björk är äfven mycket vänlig, och hans predikningar mindre systematiska och mera innerliga än förut.

Mera kunde jag möjligen hafva att språka om, men posttimmen är snart inne. Jag bjuder derföre farväl för denna gång och ber dig och Angelica vara helsade med all Guds frid från

brodren

C a r l.

P.S. Att den lille nykomlingen på Rosenvik döptes i Söndags och erhöll namnen Axel Emanuel torde genom annan hand komma till din kännedom, men meddelas till yttermera visso: Barnet ser godt ut.

/Adress/: Herr Em. Vilhelm Bergman
Neder - Kalix
Björkfors.

Avskrift i 3 ex. Originalet hos Agnes Odén.
E.L.W.Bergman, jan. 930.

Dalarö, den 7 juli 1863.

Min käre Vilhelm!

Herr Em Wilhelm Bergamn
Björkfors

Stockholm d.15 Juni 1863

Min käre Son! Mamma jemte Ida och 2ne Fröknar Feilitzen afreste i Lördags Kl 3/4 till 7 på aftonen med ångaren Chapman till Risö, jag har i dag telegraferadt till Sällström atthan med en större båt skulle wara dem till mötes wid Risö och Du med Wagn på Näsby. Biddels afresa i morgon med Berzelius till Salmis der Du åter måste wara dem till mötes samt sälskapa med dem till Öfwer Torneå och vidare till Björkforss der de väl komma att vistas någon tid, de äro synnerligen älskliga människor båda twå. på Näsby komma de wäl ock att giöra besök för att se der Robert hade bott. om di skulle wara qvar tills jag kan komma upp wore wäl. men sannolikt längta di mycket hit emedan han tycker att här finnes så mycket sewärdt för honom. Beijerskt öl är den bästa dryck som man kan bjuda honom.

Med Alexander v. Humboldt var i dag bref från Mamma från Gefle /dock icke till mig utan till Hanna/ som giorde mig något ont, hälst jag icke sof en blund första natten efter hennes afresa. Som Hanna ännu icke fått brefvet vet jag icke huru hon mådde, men uppskrämda voro vi alla i anseende till den swåra stormen. August kom i går till udden med det beslut att han med hela sin famille skulle afgå med Niord och ville att Biddels äfwen till den tiden skulle uppskiuta sin afresa, men som Biddel önskade komma upp till midsommar så sade han sig icke kunna ändra sitt beslut, jag giorde äfwen mina allvarliga anmärkningar deremot att Carolina som ännu icke kunnat stå på twå ben - tvänne dagar härefter skulle kunna företaga en så lång siö resa med fem barn hvaraf ett dibarn. Så blef beslutet så ändradt att August teser med Berzelius i morgon och tager Berg och båda gossarne medsig. Och Carolina får komma framdeles då hälsa och krafter medgifwa för henne en sådan resa. Måtte Mamma nu komma lugana sig och få njuta någon hvila, ty här i hemmet war det nu på wåren som ett stormande haf. främmande från morgon till qväll och då människan går på 70de tiotalet så är man icke mera som då man war ung dett är hvad jag bäst kenner med mig sjelf. Jag är nu innerligen glad deröfwer att Gud nådeligen förhjelpt Briggen Svea till Svartskär och Ferdinand till Risön så att brödföda icke felas. med priset på Tjäran kommer väl att ske ett stort fall men sådant war att förutse, men vid vräkningen måste en bättre ordning än förr warit iakttagas, emedan ungefär hälften af den Tjära som i fjol kom från Björkfors war tjock som sten, och måste alltid säljas ända till 2 à 3 Rd under det vanliga priset och 1 Rd är då alltid det minsta som skiljer.

Capten Ludvig Romare med Briggen Henrika ligger nu under lastning på Genua och kommer således icke upp till Svartskär. I dag har jag haft bref från Capten J.P.Romare från Köpenhamn han skall derifrån gå till Cronstadt för att lässa få se om han kommer så

Dalarö, den 7 juli 1863.

Min käre Vilhelm!

tidigt från denna fragt att jag kan sända honom upp för att lasta ut. Kapten Björklund som den 6te i förra månaden afgick från Cagliari höres ännu icke af, och den svåra N.O. storm som vi nu enlängre tid haft har warit mot för honom. den 2 i denna månad afgick Kapten Höglander med Briggen Astrid från Neapel till Cagliari ; med August har jag sändt ett paquet innehållande 1000 Rd Rmt till Dig. Wi hafwa fått god wärme. Säg Mamma att Flickorna Dillner fara till Dalarö nästa Fredag, samt att Biddels hafwa här befunnit sig mycket väl. För Tjära skall Du icke låfwa något bestämdt pris förrän jag kommer upp och jag supponerar att något pris icke kommer ifråga förr än på Calix marknad. på kornet får Du väl någotsånära rätta Dig efter andra ehuru med beräkning af högre pris för upptransport och Kredit minst En Rd högre i Björkforss. Utan vidare för denna gång beder jag Dig låta Mamma genomläsa detta bref emedan jag icke skrifwer till henne. S Säg äfwen att Fru Schuster är skral så att Gumman nu mera icke skrif torde hafwa någon synnerlig förbättring att å hälsans vägnar påräkna här i tiden. Alla i hemmet må Gudi låf väl, Paul har i dag tagit examen till Åttonde klassen i Latinet och fick derföre Twåa. att det är tomt och mycket tomt efter Mamma torde wara mera än öfwerflödigt att säga - men det får väl gå i Guds namn. Hälsa nu alla på Björkfors från Din Pappa om Gud vill kommer jag väl i början på af nästa månad.

Din Pappa

J:BergmanOson

Av engelsmannen Biddle och hans fru Emma finnes brev och av honom porträtt i Morbror Carls album. Avaska skulle ock beses. Dibarnet var Elin f. 1863 3/6
J.BergmanOson återkom från Norrland den 26 Juli.

Dalarö, den 7 juli 1863.

Min käre Vilhelm!

I dag ha Biddells jemte Annie kommit hit; genom dem har jag fått helsningar och underrättelser från eder, så goda de såsom fremlingar kunde lemna dem. De hafva sagt, att allting stod väl till, men att du såg nedslagen ut och tycktes vara tungsint. Att så skulle vara förhållandet, har jag redan förut förmodat deraf, att din helsa icke varit god. Fastän jag visst icke har den förhoppningen att med mina ord kunna vara till någon varaktig uppmuntran, så är det dock en kär sysselsättning att skrifva några rader till dig och bedja dig icke låta onödig sorg tära på kroppskrafterna och betunga själen. Jag säger med flit onödig, ty äfven när sorgen synes hafva en andelig orsak och vara en saknad efter Gud har den fallit ifrån sin rätta midt, när den förstämmer sinnet och kommer den att förgäta Guds mångfaldiga välgärningar, hvarmed han uppmuntrar oss och ger oss anledning till tacksamhet. Jag har nu under en mångfaldig öfning fått lära något af den lexan, att Gud icke är borta, fastän Han icke låter oss förnimma sin närvaro, utan låter oss vandra såsom på egen hand och åt oss sjelfva lemnade. Det vore roligt om du ville nämna något om ditt tillstånd och befinnande. I tanken derpå, att snart så många från Stockholm skulle besöka eder, har jag så länge ansett några skriftliga medelelser från mig icke vara lämpliga. ? Jag söker nu, att på bästa sätt tillgodogöra mig tiden för studierna till pastoralexamen; endast genom Bidells härvaro sker en liten paus. I deras sällskap foro Alm och Henrika, Gustaf och jag till Utö grufvor och hafva nyss derifrån kommit tillbaka. Detx är Kurtź

1863 7/7

Kyrkohistoria, som jag nu grundligare än förr och under jemförelse med Schmids inhämtar, samt Thomasius Dogmatik,(4 dryga delar, ofantligt vidlyftig) men endast till genomläsning och dessutom repeterar Vetus, så långt tiden medger. Så mycket möjligt är, vistas jag i friska luften, och mår mycket bra, fastän Bidells sade sig icke finna mig se så rask ut, som de hade önskat. Planerat för hösten har jag icke vidare, än att jag med Guds hjelp då hoppas kunna göra min examen i Hernösand,och, om möjligt, få se eder. Men jag vågar ej sjelf hysa någon viss förhoppning i detta sistnämnda avseende; endast af en bestämd önskan är jag klart medveten.

Du beställde en gång genom mig en halfårs - katalog från Samson & Wallin; jag har verkligen uttagit den från boklådan, men den war så tom på goda böcker, att jag blev mycket likgiltig för dess afsändande, liksom du säkert skulle hafva varit för dess mottagande. Men när jag blir ledig från min examen, skall jag, om du önskar, ombesörja anskaffandet af någonting godt och läsvärdt.

Slutligen, käre Broder, får jag tillönska dig Guds nåd och frid, och ett godt mod både i medgång och i motgång, helsa och sjukdom, såsom Paulus säger: varer tacksamme i allt, ty det är Guds vilja till eder i Christo Jesu. Helsa Pappa och Mamma, om de äro hos eder; helsa Angelica hjertligen och Ida och alla de som i vänfast hågkomst bevara din tillgifne broder

C a r l.

P.S. Gustaf, Alm och Henrika helsa dig broderligen och tillgifvet.

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.

22/

Hernösand den 23 Oct. 1863.

Käre Broder Vilhelm!

Alltför länge har jag dröjt att svara på ditt sista bref. Du önskade en yngling, som vore lämplig för skolan på Björkfors. I detta ärende har jag ej kunnat vända mig till någon bättre än till d. Pastorn i staden, Näslund, som är en god vän. Men han vet ej för närvarande af någon att rekommendera; bland de ynglingar, som genomgå kursen vid seminarium härstädes, torde ingen vilja afbryta densamma, och dertill kan jag ej heller råda någon. Vida lättare, tror jag, vore det, att i Stockholm få ett passande ämne. Men bland andra vänner, jag här fått, är äfven en gymnasist vid namn Grape, som genomgått Haparanda skola. Jag frågade honom, om han bland sina förra kamrater derupppe hade någon att förorda, och han gaf mig då anvisning på en Finsk bondson, som heter Pavo, en gosse med godt hufvud och fromt sinne, som för fattigdom nödgats sluta med studierna och nu är hemma hos sina föräldrar i Kukkola som dräng. Nämnde Pavo lär dock ej hafva hunnit längre, än till 2:dra klassen i skolan, hvarföre hans kunskaper sannolikt ej äro stora. Du kunde ju dock höra dig för. Beskedlig lär han vara och christlig till tänkesätt. Kukkola ligger, som bekant är, 2 mil norr om Haparanda vid stora landsvägen.

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den .... 19 ....

/ Herr Em. Vilhelm Bergman. Neder-Kalix Björkfors.
Hernösand den 23 Oct. 1863.

Käre Broder Vilhelm !

Alltför länge har jag dröjt att svara på ditt sista bref. Du önskade en yngling, som vore lämplig för skolan på Björkfors. I detta ärende har jag ej kunnat vända mig till någon bättre än till v. Pastorn i staden, Naeslund, som är en god vän. Men han vet ej för närvarande af någon att rekommendera; bland de ynglingar, som genom gå kursen vid seminarium härstädes, torde ingen vilja afbryta densamma, och dertill kan jag ej heller råda någon. Vida lättare, tror jag, vore det, att i Stockholm få ett passande ämne.- Men bland andra vänner, jag här fått, är äfven en gymnasist vid namn Grape, som genomgått Haparanda skola. Jag frågade honom, om han bland sina förra kamrater deruppe hade någon att förorda, och han gaf mig då anvisning på en finsk bondson, som heter Savo, en gosse med godt hufvud och fromt sinne, som för fattigdom nödgats sluta med studierna och nu är hemma hos sina föräldrar i Kukkola som dräng. Nämnde Pavo lär dock ej hafva hunnit längre, än till 2:dra klassen i skolan, hvarföre hans kunskaper sannolikt ej äro stora. Du kunde ju dock höra dig för. Beskedlig lär han vara och christlig till tänkesätt. Kukkola ligger, som bekant är, 2 mil norr om Haparanda vid stora landsvägen.

Jag ahr nyss träffat August, som med Chapman resta söderut. Han hade haft en gynnsam resa, utan storm och svårigheter till sjös.- Hvad min egen afresa vidkommer, så ämnar jag, om Gud vill, efter trenne veckor afresa häri-

EGNAHEMSFÖRENINGEN

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den .... 19 ....

från. Det skall vara kärt att få återvända hem, om, såsom jag hoppas , allt är väl uträttadt. Disputationen anses dock allmänt för det svåraste profvet; jag tänker nu tillbaka på den såsom en öfvervunnen svårighet, men hoppas att aldrig glömma den skuld, hvari jag kommit, för högre bistånd under den samma.- Äfven Gustaf har nu gjort sin examen, det har du hört från annat håll,

Ursäkta mitt slarf; jag brådskar, ~~Ber dig blott~~ emedan andra göromål taga mig i anspråk. Ber dig blott anse detta bref såsom ett svar på det uppdrag, du gaf,~~mig~~ och som jag så litet nöjaktigt kunnat uträtta.

Helsningar från

broder Carl.

P, S. När examen är gjord, skall jag lemna detaljerade underrättelser derom, förvissad att de icke utan deltagande skola af dig emottagas. Lef väl !

/Hos Agnes Odén, f. Bergman

Herr Em: Wilhelm Bergman

NederKalix & Björkfors   Stockholm d. 11 Dec.1863

Min Käre Son! Åberopande mitt med förra posten utan något under tiden från Dig att besvaras, skyndar jag härmed att underrätta om den Öfwermåttan stora Gudsnåd som jag genom Telegrafen fått erfara:"neml:

" Briggen Svea Kapten Svensson kom i förrgår till Götheborg.

" Briggen Henrika Kapten L.Romare passerade sundet i förrgår på resa från Cagliari med salt hit.

" Briggen Paul Kapten Björklund } Kommo i går till Genua.

" Skeppet Haparanda Capt.I.P.Romare }

Öfwer så öfwermåttan stor Gudsnåd beder jag Eder förena Edra mig till pris och låf till den Allsmäktige Guden som så underbart skyddat och bewaradt fartygen under så förfärliga stormar som denna höst rasadt. Wi hafwa ännu fortfarande mild wäderlek, dock ser det ut som vi nu skulle hafwa att förwänta något friskare luft.

Jag wet nu intet annat än att hjerteligen tillönska Eder alla god och fröjdefull Jul, samt bedja Dig och Angelika hafwa ögonen fästade på den pågående Ladugårdsbyggnaden så att all Klagan i framtiden må kunna undvikas. att i det nu /påbörjade/ fähuset skall inledas rännor kring fähuset så att korna kunna alltid hafwa friskt watten för sig är ju förr beramadt och afslutadt.

Utan vidare för denna gång tecknar
Din Pappa
J:Bergman Oson

Andra fartyg nämnda i föreg.flera brev:

Maria i Stockholm 9/9
Schonerten Ferdinand i Svartskär 9/9
~~Valentaire gick 8/9 mot Norrland~~
Rio i Svartskär 28/7

Briggen Paul finnes avmålad på farleden vid Sandhamn av Elias Sehlstedt,som även var marinmålare.
Äges av Amalia Bergman.

och dessutom åtskilligt annat att
göra. Ganska trefliga äro de möten,
hvartill stundom tillfälle gifves dels
hos baron Posse, dels oss presterna emellan.

Helsa nu hjertligen Angelica
och Ida! Guds nåd vare med dem
och dig,

önskar med tillgifvenhet
din broder
Carl

Stockholm den 19 Jan. 1864.

Käre Broder!

[Wilhelm Berg
[illegible] Kalix]

Af ditt bref af den 23 Dec. ser jag,
att du redan träffat en anordning för
skolan, så att förslaget om Gustaf Edlundins
anställning icke kunde annat än
förfalla. Det är kanske äfven för honom
rådligast och bäst att så snart som
möjligt genomgå sin seminarii-kurs.
Sedan denna vår brefvexling har
du och Angelica varit på väg till
Stockholm, men på grund af i
Piteå erhållet telegram härifrån
återvändt. Tvifvelsutan var detta äfven
det rättaste — jag menar, att I icke
fullföljden den påbörjade resan.
Oafsedt det, att det är så obeskrifligt litet bevändt med det lekamliga
återseendet i och för sig, är det ju
ganska tvifvelaktigt, huruvida detta
mer än på sin höjd för några
ögonblick skulle kunna medgifvas,

åfven om I haden kommit dit.
Mig har åtminstone berättats,
att Gubben ikke gerna velat hafva
någon inne hos sig, utom tante Peyron,
och att han till och med, när
Josefina dröjt inne någon stund,
gifvit henne tillkänna att
„han ej orkade mer." Till verk-
ligt närmande eller ens till något
samtal skulle det <u>säkerligen</u>
ikke kunnat komma, och det hade
alltså varit, på sin höjd, några
ögonblicks innevaro i rummet, hvilket
kunnat köpas för den långa, i
mer än ett hänseende betänkliga
resan. Att den uppväckta känslan, sig
sjelf lemnad, är villig till detta
offer, säger sig sjelft; men tron
visar dock en annan väg och säger
till sina barn: „sen, icke efter de
ting som synas, utan efter dem som
icke synas." Just i sådana stunder
af hemsökelse är oss gifvet det
allrabästa tillfälle till inre

tillväxt och innerlig bön. „Köttet
är till intet nyttigt" säger vår
Frälsare, eller med andra ord: det
yttre har i och för sig intet värde.
Det bästa vi kunna göra för våra
kära och anhöriga är det, att vi
vinnlägga oss att för egen del blifva
och förblifva Guds barn och i bönen
kunna offra oss åt Gud och låta
vårt begär blifva kunnigt inför Honom.
– Detta är för ingen af eder obekant,
men jag tänker att i sorgens och
pröfningens stunder vi alle behöfva påminnas
om det redan välbekanta.

I går bevistade vi gumman
Tors begrafning. Hennes hädankallelse
var mycket efterlängtad af henne.
Jag kände en hjertlig förbindelse
med henne, synnerligast under den
sista tiden, och är öfvertygad, att
densamma icke genom döden har
blifvit slitem.

Min skola är redan börjad.
Jag har rätt mycket arbete i den

Herren sjelf berede oss sjelf
dertill och låte oss vara rustade
med det sinne, som kan rätt emot-
taga frestelsen och vedermödan!
Med denna önskan säger jag
dig denna gång farväl!

Helsa Angelica och Ida och de,
som äro mig kända i huset, från
brodren
Carl.

Stockholm den 15 Mars 1864.

Käre Wilhelm!

För att icke låta un-
derrättelser från mig blifva alltför
sparsamma, vill jag i dag taga till
pennan. Hon är visserligen icke
så sällan i rörelse, men dock mera
sällan för ändamål af brefvexling.
Arbete bryter icke. När skolan med-
ger mig ledighet, så tager jag gerna
till böckerna och sysselsätter mig
med de studier, som kunna vara
af nytta för det presterliga kallet.
"Ars longa, vita brevis." Det går
långsamt med framskridandet. -
Jag har gjort bekantskap med en
engelsk författare vid namn Robertson,
hvilken dött för några år sedan i
England. Hans predikningar äro
märkvärdigt nog intagne i "Collection
of British authors" och upptaga
2 delar af denna samling. De
äro de bästa i ~~sx~~ sitt slag, som

jag lärt känna — rationalistiska på bäst sätt, d. v. s. på samma sätt som Trottet må måste kallas rationalist. Icke utan nöje och nytta läser jag dem för egen del, och dessutom är det bra att känna till dem, emedan de med mycken begärelse läsas i åtskilliga kretsar af den allvarligare eleganta verlden. Det kan vara nödigt att hafva kännedom om sådana böcker, då att man för sin del kan göra sig ett omdöme om deras värde. — Wårt hemlif förflyter mycket jemnt och fridligt, och veckorna gå med stor fart, den ena efter den andra. Rykten om krig höras väl från alla håll, men ännu har ej alle- varet af krigets närhet gjort sig känbart. Som du kanske vet, kan jag för min ringa del ej helt omfatta ens de åsigter om den dansk-tyska frågan, som hyllas af våra mest moderata tidningar. Dock är jag ensam om min öfver- tygelse bland kamraterna i skolan,

de äro i allmänhet skandinaviskt och ultraskandinaviskt sinnade och följa Aftonbladet. — Af de ständiga gatuorolighetterna, som ännu icke upp- hört, hafva vi icke vid Skeppsbron haft något mehr. Det är ett besyn- nerligt nöje folket finner deruti, att utan annat mål trotsa myn- digheterna och polisen. Ett vittnesbörd om behöfligheten af den mycket om- talade „förbättringen af själavården“! Twifvelsutan är folkskolan af den allrastörsta vigt och framför allt chri- stendomsundervisningen i folkskolan. Jag hörde derom i går ett läro- rikt föredrag af Mag. Meijerberg, inspektör för Stockholms folkskolor. Det är en lycka, att en sådan man kommit på den platsen. Måtte hans ädla bemödanden ha framgång!

Ovedersägligen gå vi till mötes tider af svåra strider både i den politiska verlden och på det an- deliga området. Nu gäller det vis- serligen att vaka och bedja.

24

Stockholm den 6 Nov. 1864.

Käre broder Wilhelm!

Utan att för tillfället hafva någon serskild orsak att skrifva till dig, begagnar jag dertill med nöje en ledig aftonstund, ovifs huru snart en sådan åter erbjuder sig. I sjelfva verket gifver mig skolan fullt upp att göra, men i arten af arbetet har jag mer än tillräcklig ersättning för tilltökningen deri. Den ena veckan följer fort på den andra; men synnerligen välkomna blifva under dessa förhållanden Söndagarna, hvilkas värde då först blir rätt kändt, när arbetsdagarna gifva full sysselsättning. —

Föreningsfesten är nyss förbi. Dess gudstjenstliga firande var ganska högtidligt och uppbyggligt, så vidt jag får dömma efter de intryck, det gjorde på mig. Icke utan fördom emot en af den veldiga offentlighet anordnad gudstjenst begaf jag mig till Storkyrkan, men tillstår att jag sedan var glad att icke hafva försummatt dess bivistande. „Te Deum" sjöngs med styrka och, som jag hoppas, icke utan rörelse af den kyrkan ända till trängsel fyllande menigheten. I dag har jag hört en god predikan af Baumgarten. Dock icke för predikan blott, utan fullt lika mycket för

deltagandet i det öfriga af gudstjensten älskar jag att vara med om densamma. Men oneckligen fordras det då, att alltsammans skall utföras med någon omsorg, såsom ock nu började ske.

Från hemmet vet jag ingenting att förtälja, det går sin jemna och stilla gång. Mammas fot börjar nu blifva återställd, så att hon temligen ledigt kan röra dig. – I det ofvansagda måste jag dock göra en inskränkning. I dag åtta dagar sedan hade vi nemligen ett bröllop härstädes; det var Emelie Boströms långvariga trolofning med Skriflärarn Funk, som omsider genom vigsel förvandlades till äktenskaplig förening. Söndagen derförut hade jag haft en dito hos syster Henrika, hennes barnjungfru gifte sig med en rättare från landet. Eljest, skall du tro, förgäter jag nu så godt som alldeles presten för skolläraren; min önskan och hopp till Gud är, att detsamma icke må kunna sägas om min christen, om han eljest hos mig finnes. Icke heller sker förgätandet gerna, [illegible] erfares nogsamt vid kyrkobesöken en undergifven saknad. Men för att icke ända till leda för både dig och mig tala om mina saker, hvilket, om brefvet skulle fortsättas, i anseende till brist på andra ämnen icke skulle kunna undvikas, afbryter jag nu, bedjande om min helsning till Angelica, Ida och dem, som minnas mig på Björkfors med något kärlekens minne, Christine Dahlberg icke till förglömmandes.

Din

Carl Henr. Bergman

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den ....19........

Stockholm den 6 Nov. 1864

Käre broder Wilhelm !

Utan att för tillfället hafva någon serskild orsak att skrifva till dig, begagnar jag dertill med nöje en ledig aftonstund, oviss huru snart en sådan åter erbjuder sig. I sjelfva verket gifver mig skolan fullt upp att göra, men i arten af arbetet har jag mer än tillräcklig ersättning för tillökningen deri. Den ena veckan följer fort på den andra; men synnerligen välkomna blifva under dessa förhållanden Söndagarna, hvilkas värde då först blir rätt kändt, när arbetsdagarna gifva full sysselsättning.-

Föreningsfesten är nyss förbi. Dess gudstjenstliga firande var ganska högtidligt och uppbyggeligt, så vidt jag får dömma efter de intryck, det gjort på mig. Icke utan fördom emot en af den verldsliga överheten anordnad gudstjenst begaf jag mig till Storkyrkan, men tillstår att jag sedan var glad att icke hafva försummat dess bivistande. "Te Deum" sjöngs med styrka och, som jag hoppas icke utan rörelse af den ända till trängsel fyllande menigheten. I dag har jag hört en god predikan af Baumgarten. Dock, icke för predikan blott, utan fullt lika mycket för deltagandet i det öfriga af gudstjensten älskar jag att vara med om densamma. Men onekligen fordras det då, att alltsammans skall utföras med någon omsorg, såsom ock nu börjat ske.

/Herr Em. Vilhelm Bergman. <u>Neder - Kalix</u>. <u>Björkfors</u>.

EGNAHEMSFÖRENINGEN
SVERIGE u. p. a.
KONTOR:
JAKOBSGATAN 4
STOCKHOLM
Rikstel. 73 Sthlmstel. Br. 670
KL. 9—4 E. M.

STOCKHOLM den ....19......

Från hemmet vet jag ingenting att förtälja; det går sin jemna och stilla gång. Mammas fot börjar nu blifva återställd, så att hon temligen ledigt kan röra sig., I det ofvansagda måste jag dock göra en inskränkning. I dag åtta dagar sedan hade vi nemligen ett bröllop härstädes; det var Emelie Boströms lång-variga trolofning med skrifläraren Funk, som omsider genom vig-sel förvandlades till äktenskaplig förening. Söndagen derförut hade jag haft en vigsel hos syster Henrika; hennes barnjungfru gifte sig med en rättare från landet. Eljest, skall du tro, för-gäter jag nu så godt som alldeles presten för skolläraren; min öns-kan och hopp till Gud är, att detsamma icke må kunna sägas om min christen, om han eljest hos mig finnes. Icke heller sker förgätan-det gerna, tvärtom erfares nogsamt vid kyrkobesöken en undergif-ven saknad. Men för att icke ända till leda för både dig och mig tala om mina saker, hvilket, om brefvet akulle fortsättas, i an-seende till brist på andra ämnen icke skulle kunna undvikas, af-bryter jah nu, bedjande om min helsning till Angelica, Ida och dem, som minnas mig på Björkfors med något kärlekens minne, Christine Dahlberg icketill förglömmandes.

Din

Carl Henr. Bergman.

/ Hos Agnes Odén, f. Bergman

Ett brev från Henrika Alm f. Bergman till Wilhelm Bergman med anledning av faderns frånfälle .

Stockholm d 7 Feb. 1865

Min käre broder !

Sorgebudet om den dyra gemensamma förlust vi gjordt, har redan för en vecka sedan träffat eder, men den närmare beskrifningen erhållen I ej förr än i morgon. Den förflutna veckan har för oss förefallit som en lång tid och säkert har den varit det,för eder äfven. Ja, denna vecka har, utan tvifvel varit den händelserikaste i vår lefnad. Mondagsmiddagen gick vår så dyrbare fader frisk ut kl 1, samma afton kl 10 låg han död. Lördags eftermiddag straxt efter 4 låg stoftet redan i sitt tysta hvilorum.

Du förstår ock lätt, att många vigtiga samtal mellan syskon, Moder och Morbror förflöto under de dagarna. Då först kände man huru dyrbar hvarje lem var i hela lekamen. Wi erforo alla förödmjukelse, sjelfförebråelse och kände oss mera slutna till varandra, än under vanliga förhållanden.

Gemensamt ha vi betraktat pappas älskvärdhet som särskilt denna vinter, framstod som en frukt af, som vi tro, ett sannt barnasinne. Betraktandet af det ögonskenliga framåtskridandet har utgjordt vår tröst i förening med den känsla af ljufhet, som omgifvit hela denna vigtiga tilldragelse, det kära stoftet och allt hvad Pappa lemnat efter sig.

Hvad som vidkommer de egodelar han lemnat efter sig känns det något så förödmjukande, att mottaga, då han sjelf börjande med intet, under Guds underliga försyn och välsignelse förvärfvat det. Det kännes så i högsta motto oförskyllt, och ett så vigtigt ansvar åtföljer det samma.

Mycket är för oss, att lära af pappas hastiga bortgång och önskar jag att dessa lärdomar och intryck ej må förflyktigas för oss.

En vidtomfattande sorg och bestörtning, har detta uppväckt härstädes och tror jag äfven, att det varit kännbart för mången på andra orter. I tidningarna torden I sett små bitar i anledning häraf.

Broder Carl önskade, att jag något närmare skulle beskrifva begrafningshögtiden, ja det var i sanning en högtid sällsynt, att få bevittna. Omkring 110 herrar voro bjudna, hvaraf omkring 30 sände återbud. Wi fruntimmer vistades i 3dje våningen och mottogo der öfver 20 fruntimmer. Alla voro djupt gripna, äfven herrarna voro det, enligt brödernas utsago, högst ovanligt tysta och fattade af det hårda slaget. I första ledet af den högtidliga processionen gingo John och Emanuel med Thorsten i midten , derefter kom Paul med två högt uppsatta personer sedan Emil med två o.s.v. De vandrade sakta fram öfver kyrkan, hvarefter sorglederna lägrade sig omkring den bekransade kistan i koret. Utom sången från läktaren messade pastor Bring från altaret och läste en bön och välsignelsen. Den egentliga begrfaningsceremonien förrättades af Sjöding. som förklaring hvarför intet tal hölls, att den bortgångnes anhöriga så önskat och och ansett det förenligast med dens önskan. Sången var vacker, kyrkan omkring half med folk; knapt ett öga syntes torrt. Allt omgafs af en stilla frid. Äfven i den djupa grafven syntes sanden så fin, hvarje känsla af hemskhet syntes bortvisad derifrån. De hemmavarande ha ock sökt af fira pappas begrafning, genom att tänka på och lindra deras nöd som frysa och svälta o.s.v.

Paul som kom från Upsala dagen efter sedan pappa utandats sin sista suck, ämnar återvända dit nästa mondag, till vår rätt stora saknad. Han har varit rätt djupt fattad och följer med största intresse hvarje minsta

sak som rör pappa. Denna fridsamt sorgliga tid har jag nästan uteslutande uppehållit mig hos mamma och har nu här de båda äldsta barnen.

Wi ha mycket fruktat att Angelicas helsa skulle lida af detta slag och längta efter bref. För dig käre broder måtte det ock varit bittert som ej fick vara med, men tänk på, att vi som stodo bredvid ej kunde få en afskedsblick, än mindre säga eller få ett afskedsord. Säg huru dagarne vore mellan telegrammens och det första brefvets framkomst voro ? Woro de slitande, eller fingen I erfara tröst och frid ?

Ja, Herren förbarme sig öfver oss arma och gifve att vi hvarje ögonblick må komma att lefva ō andas i Honom !

För Mamma har det varit slitande stunder, men äfven hon tyckes nu tröstad. Varma helsningar till Angelica och Ida från din tillgifna

syster Henrika

Ida är Ida Peyron, Angelikas syster

Ett brev från Carl Henrik Bergman till Emanuel Wilhelm Bergman
med anledning av faderns J. Bergman Osons frånfälle
den 30 januari 1865.

Käre Broder !

Ehuru syster Henrika lofvat att skrifva till dig och förtälja den sista veckans tilldragelser, så vill jag dock icke underlåta att i korthet och brådska sända dig några rader i dag. Till Guds lof får jag säga dig, att den sorg som träffat oss varit blandad med mycken sötma af Guds frid och Hans Andes hugsvalelse. Vi hafva känt oss närmare anslutna till hvarandra och - oss emellan tror jag mig utan öfverdrift få säga det - närmare till vår Frälsare, som gifvit oss en känsla af sin närvaro. Och hvad vår käre Fader beträffar, så hafva vi genom den frid som varit utbredd öfver alltsammans fått ett fast hopp. Bisättningen skedde i Finska kyrkan Ansgarii-festens dag kl. 1/2 7. Liket hade varit insatt i Hannas rum. Kl. 5 på eftermiddagen - det var Fredagen - samlades vi för sista gången omkring hans stofthydda. Utom de hemmavarande voro Augusts och Alms familjer der samlade. Efter förmåga uppsändes en tacksägelse till Gud för all det goda, Han genom honom gifvit oss, en bön derom att vi måtte med rätt ödmjukt sinne kunna begagna Guds gåfvor, och med den flärdlöshet, hvaraf Pappa gifvit oss föredöme, en innerlig åkallan att välsignelsen måtte komma öfver honom för allt godt hvartill han fått vara Guds redskap samt en, som jag tror, af Gud tillåten förbön att det stoft, som vi nu skulle utså, måtte på uppståndelsens dag återkomma förklaradt. Derefter instämde vi samfäldt i psalmen 187, de fyra sista verserna, och skiljdes vid god tröst från likrummet. Begrafningen på Lördagen gick väl för sig. Flickorna hos Malmqvists sjöngo utmärkt vackert från orgelläktaren. Jag sänder dig ett exemplar af orden och bifogar endast den erinran, att Ps.448 sjöngs såsom Cantat på en annan melodi, än psalmbokens. Från kyrkan foro släktingar och närmare vänner till grafven, der vi sågo kistans nedsänkande och derefter skyndade hem, ty kölden var stark. Hemma höllo vi en måltid och derefter en fridfull bönestund. Ossbahr, som jemte Morbror varit värd vid begrafningen, var äfven härvid närvarande. Kom så Söndagen. Den var så stilla, att jag måste tänka på de orden: "om sabbathen voro de stilla, såsom budet var i lagen". Kl. 10 samlades vi för att läsa predikan och bedja. Vi läste den utmärkt sköna predikan för dagen, neml. Kyndelsmessodagen, i Arndts postilla. Till slut kände jag inom mig en maning att sjunga No 272 eller "Te Deum laudamus", hvilket vi ock gjorde, stående och öfverljudt. Gud var med oss. Söndagen var en underbar dag och afslutade på ett oförgätligt sätt de sorgliga, men ljufva högtidsdagarna under den föregående veckan.

Emottag dessa ord mera som antydningar, än som redogörelse för förloppet. Mycket hafva vi haft att lära, mycket att pröfva hos oss sjelfva, mycket att betrakta.   Din

Carl

Hanna är vännen och hushållsfröken Hanna Fåhraeus

Ossbahr

Brevet finnes hos Dr Elof Bergman.

H.A. 1929 21/5

Från hemmet vet jag ingenting att förtälja; det går sin jemna och stilla gång. Mammas fot börjar nu blifva återställd, så att hon temligen ledigt kan röra sig., I det ofvansagda måste jag dock göra en inskränkning. I dag åtta dagar sedan hade vi nemligen ett bröllop härstädes; det var Emelie Boströms långvariga trolofning med skrifläraren Funk, som omsider genom vigsel förvandlades till äktenskaplig förening. Söndagen derförut hade jag haft en vigsel hos syster Henrika; hennes barnjungfru gifte sig med en rättare från landet. Eljest, skall du tro, förgäter jag nu så godt som alldeles presten för skolläraren; min önskan och hopp till Gud är, att detsamma icke må kunna sägas om min christen, om han eljest hos mig finnes. Icke heller sker förgätandet gerna, tvärtom erfares nogsamt vid kyrkobesöken en undergifven saknad. Men för att icke ända till leda för både dig och mig tala om mina saker, hvilket, om brefvet skulle fortsättas, i anseende till brist på andra ämnen icke skulle kunna undvikas, afbryter jah nu, bedjande om min helsning till Angelica, Ida och dem, som minnas mig på Björkfors med något kärlekens minne, Christine Dahlberg icketill förglömmandes.

Din

Carl Henr. Bergman.

/ Hos Agnes Odén, f. Bergman

25/ 1875

Käre Broder!

Mamma har inställt sin resa till staden för bröllop och ber Er derför vara välkomna ut till Söndagen.

Hastigast. Din
C. H. B.

Aslarö den 1 Juni 1875.

Brev från Henrika Bergman till bro

Emanuel Wilhelm Bergman.

År	Datum.	Avsändningsort.
1848	12 oktober	Thorslunda.
1850	17 juli	Näsby.
----	-- --------	------
1853	18 januari	Folkernd
1860	4 oktober	Rosenvik
1865	7 februari	Stockholm